

De impact van #MeToo op beeldvorming van seksueel grensoverschrijdend gedrag in krantenberichtgeving

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen
door **01707426 Lenaert Emma**

Academiejaar 2021-2022

Promotor :
Vandeviver Christophe

Commissaris :
Geeraert Joke

Abstract

The #MeToo movement made a lot of changes to society, often invisible ones but nonetheless important. This research is about the framing of female victims in Belgian newspapers. The purpose of this research is to conduct a thorough critical discourse analysis of newspaper articles, within a time frame before and after #MeToo.

This research was operationalized by means of rape myths. Firstly, newspaper articles were selected in a period before and after #MeToo in four Belgian newspapers. These two time frames were defined as 2015 and 2019. Within these time frames a selection of articles was made for the analysis, by use of search terms and inclusion criteria. Two sorts of newspapers were analyzed: quality newspapers and popular newspapers.

The remaining articles were analyzed in Nvivo by means of the selected rape myths. In doing so it became possible to analyze differences between the period before and after #MeToo and to conclude whether or not #MeToo made a difference.

The goal of this research is determining the impact of #MeToo on the portrayal of female victims of rape in Belgian newspapers.

One of the key findings is an increase in the amount of articles concerning rape since the #MeToo movement. Furthermore it appears that this number of articles will keep continue rising. As opposed to the quality of the articles, which did not improve significantly. Overall in 27% of the analyzed newspaper articles rape myths were found. In 2019 rape myths were found in 5% less articles. However, articles containing rape myths concerning the victim increased with 4%, caused by the prevalence of the rape myth “drug use of the victim”.

Additionally, the results also show significant differences between quality and popular newspapers. This difference consists of two key elements. First of all the amount of articles about rape is higher in popular newspapers as compared to quality newspapers. Secondly, popular newspapers contain double the amount of rape myths compared to quality newspapers.

This study discusses the methodology of the research and its theoretical background. Furthermore the results will be listed following a critical scientific discussion and a comprehensive conclusion.

Keywords: #MeToo, critical discourse analysis, female victims, framing, newsmaking criminology, rape myths, sexual assault

Trefwoorden: discoursanalyse, krantenberichtgeving, seksueel geweld, verkrachtingsmythes, vrouwelijk slachtoffer

Woord vooraf

Deze masterproef kwam tot stand in het kader van het behalen van de Master of Science in de criminologische wetenschappen. De masterproef is de logische opvolging van de bachelorproef, welke een voorbereidende literatuurstudie was voor dit empirisch onderzoek.

Vooreerst wil ik graag mijn dankbaarheid uiten om over dit onderwerp te kunnen en mogen onderzoeken. Het heeft naar mijn mening een grote meerwaarde in onze moderne samenleving en draagt bij tot nieuwe, waardevolle inzichten omtrent dit topic. Ook kan het als een aanzet gezien worden naar toekomstig onderzoek, aangezien dit onderwerp sterk onderschat en vooral onderbelicht wordt. Het oefent namelijk een invloed uit op verschillende aspecten van ons dagelijks leven.

Verder wil ik graag enkele mensen bedanken zonder wie dit onderzoek er niet had uitgezien zoals het er vandaag uit ziet. Eerst en vooral mijn ouders voor de financiële en morele steun en om altijd voor mij klaar te staan. Maar ook mijn broer die steeds zorgt voor een luchtig moment. Daarnaast wil ik ook Paulien bedanken voor de vele steun de afgelopen jaren en voor het nalezen van mijn masterproef. Ik wil alsnog graag mijn vriendinnen bedanken voor de onvoorwaardelijke steun, de vele motiverende gesprekken en voor alle mooie jaren tijdens en doorheen het studeren, maar ook voor de hulp bij deze masterproef.

Tot slot was dit alles niet gelukt zonder de hulp van mijn promotor dr. Vandeviver. Dankzij de intervisies in het kader van de bachelorproef en de verdere sturing en advies in het kader van de masterproef had dit onderzoek er niet uitgezien zoals het er vandaag uit ziet.

Emma Lenaert
Gent, 12/05/2022

Inhoudstafel

De impact van #MeToo op beeldvorming van seksueel grensoverschrijdend gedrag in krantenberichtgeving	i
Abstract	ii
Woord vooraf	iii
Inhoudstafel	iv
I. Inleiding	1
1. Probleemstelling en opzet	2
2. Gehanteerde methodologie: Newsmaking Criminology	2
3. Bronnen	3
4. Structuur en opbouw	3
5. Beperkingen	4
II. Corpus	5
1. Hoofdstuk 1: Theoretisch kader	6
1.1 Inleiding	6
1.2 #MeToo	6
1.3 Framing	7
1.4 Verkrachtingsmythes	7
1.5 Impact van beeldvorming, framing en verkrachtingsmythes	8
1.6 Krantenberichtgeving en journalistiek	9
1.7 Methode: Kritische discoursanalyse (CDA)	10
1.8 Voorgaande bevindingen	10
1.9 Hypothesen	11
2. Hoofdstuk 2: Methodologie	12
2.1 Afbakening onderzoek	12
2.2 Definiëring van seksueel grensoverschrijdend gedrag	12
2.3 Extractie van artikelen (o.b.v. zoekwoorden)	13
2.4 Extractie van artikelen (o.b.v. inclusiecriteria)	13
2.5 Vaststellingen aan de hand van de tabellen	14
2.6 Frame	14
2.7 Verloop van het onderzoek	15
2.8 Codeboek	16
2.8.1 Cluster 1: Dader als ontspoorde onbekende	16
2.8.2 Cluster 2: Het slachtoffer in diskrediet brengen	17
2.8.3 Cluster 3: Valse beschuldigingen	17
2.8.4 Open coderingen	18

3.	Hoofdstuk 3: Resultaten	19
3.1	Stijging in het aantal artikelen	19
3.2	Verkrachtingsmythes pre en post #MeToo	20
3.2.1	Cluster 1: Dader als ontspoorde onbekende	21
3.2.2	Cluster 2: Het slachtoffer in diskrediet brengen	22
3.2.3	Cluster 3: Valse beschuldigingen	22
3.2.4	Besluit	22
3.3	Woordwolk 2015 en 2019	23
3.4	Verkrachtingsmythes in populaire - en kwaliteitskranten.....	24
3.5	Gebruik van eufemismen	25
3.6	Etnische achtergrond van dader en slachtoffer	26
3.7	Recidive	27
3.8	Besluit	27
III.	Discussie.....	29
1.	Toetsing aan de literatuur	30
1.1	Aantal krantenartikelen	30
1.2	Verkrachtingsmythes	31
1.3	Gebruik van eufemismen	32
1.4	Verschillen tussen populaire kranten en kwaliteitskranten.....	32
1.5	Etnische achtergrond van dader en slachtoffer	33
2.	<i>Newsmaking Criminology</i>	33
3.	Ligt #MeToo wel degelijk aan de basis van deze verschillen? (deelvraag 5)	34
4.	Kritische reflectie omtrent de methode	35
5.	Aanbevelingen voor de praktijk	35
IV.	Algemeen besluit.....	37
1.	Conclusie.....	38
2.	Limieten	39
3.	Aanbevelingen.....	40
	Bibliografie.....	41
	Perstekst	i
	Bijlagen	iii
	Bijlage 1: Selectie artikelen <i>GoPress</i>	iii
	Bijlage 2: Codeboek Nvivo	vi
	Bijlage 3: Data management plan (DMP)	vii

I. Inleiding

“If you’ve been sexually harassed or assaulted write ‘me too’ as a reply to this tweet”
(Milano, 2017)

Deze, intussen befaamde, zin betekende in 2017 de start van de *#MeToo* beweging, maar is ook het centrale onderwerp van dit onderzoek, waarbinnen op zoek gegaan wordt naar de impact van *#MeToo* op de beeldvorming van seksueel grensoverschrijdend gedrag in Nederlandstalige krantenberichtgeving. Er wordt op zoek gegaan naar hoe de evolutie in het portretteren van vrouwelijke slachtoffers eruitziet in Belgische krantenberichtgeving omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit gebeurt aan de hand van verkrachtingsmythes, dat zijn valse veronderstellingen omtrent verkrachting (Edwards et al., 2011).

Om deze evolutie te schetsen wordt gewerkt met een pre- en post *#MeToo* periode. Op die manier kunnen eventuele verschillen blootgelegd worden tussen beide perioden. *#MeToo* is dus het middelpunt van dit onderzoek en dat is niet louter gebaseerd op toeval. De *#MeToo* beweging heeft namelijk een enorme invloed op verschillende aspecten aangaande seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen het maatschappelijk leven. Zo kwam in 2017 een beweging op gang waarbij miljoenen mannen en vrouwen van zich lieten horen (Gilmore, 2017). Verder toont onderzoek onder meer aan dat de *#MeToo* beweging gezorgd heeft voor meer politieaangiftes inzake seksueel grensoverschrijdend gedrag (Rotenberg & Cotter, 2018). Ook wordt meer plaats gemaakt voor een conversatie omtrent het onderwerp, wat heeft bijgedragen tot een veiligere werkomgeving voor vrouwen (Nauska, 2018). Zelfs op justitieel gebied zijn aanpassingen doorgevoerd, bestaande wetgeving wordt namelijk anders geïnterpreteerd onder invloed van de *#MeToo* beweging (Tippett, 2018).

Door de grote maatschappelijke verschuivingen die de beweging reeds teweegbracht, vormt de *#MeToo* beweging het middelpunt van dit onderzoek. Binnen dit onderzoek wordt immers nagegaan of de beeldvorming in Belgische, Nederlandstalige kranten geëvolueerd is onder invloed van de *#MeToo* beweging. Een gelijkaardig onderzoek werd in België tot nog toe niet gevoerd, wel zijn reeds enkele voorbeelden beschikbaar van dergelijk onderzoek uit andere landen, zoals Noorwegen (Elnan, 2019) en het Verenigd Koninkrijk (De Benedictis et al., 2019), zo blijkt uit de voorbereidende literatuurstudie van dit onderzoek (Lenaert, 2020).

De concepten taal en gender zijn hier van cruciaal belang. Deze vormen belangrijke concepten binnen dit onderzoek en worden hier aan elkaar gelinkt. Bepaalde woordkeuzes zijn namelijk niet gerandomiseerd, maar zijn gebaseerd op zowel bewuste als onbewuste processen (Barak, 1988). De journalist wil een boodschap overbrengen en doet dit vanuit een eigen specifiek referentiekader. Dit gebeurt soms bewust maar in de meeste gevallen gaat het om een onbewust proces, onbewust maar niet onschuldig. Journalisten zijn immers niet volledig objectief, dat blijkt ook uit subtiele bewoordingen en uit de manier waarop bepaalde artikelen gekaderd worden. Met taal geven mensen aan hoe ze over iets denken en geven zij een bepaalde boodschap mee aan de ontvanger. In het kader van dit onderzoek gaat het hier om journalisten en hun lezers (Allan et al., 1998).

1. *Probleemstelling en opzet*

De opzet van het onderzoek is een beeld schetsen over hoe beeldvorming van vrouwelijke slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag eruitziet voor en na #MeToo. Op die manier kan nagegaan worden of er een empirisch verschil is tussen beide perioden en welke impact #MeToo hierin gehad heeft.

Concreet zal een antwoord geformuleerd worden op de volgende onderzoeksvraag:

‘Wat is de impact van #MeToo op de beeldvorming van seksueel geweld van vrouwelijke slachtoffers in krantenberichtgeving?’

Om het beantwoorden van de onderzoeksvraag te faciliteren, wordt deze opgesplitst in verscheidene deelvragen. De deelvragen scheppen de mogelijkheid om de hoofdvraag in verschillende onderdelen op te splitsen en slagen er op die manier in de hoofdvraag duidelijk en extensief te beantwoorden.

Deze probleemstelling wordt beperkt in tijd en ruimte met het oog op het verkrijgen van een afgebakend onderzoeksdesign waar empirisch mee aan de slag gegaan kan worden. Inzake afbakening worden een aantal keuzes gemaakt. Ten eerste heeft dit onderzoek het enkel over vrouwelijke slachtoffers. Verder wordt seksueel grensoverschrijdend gedrag eng gedefinieerd en wordt binnen dit onderzoek enkel gewerkt rond het concept “verkrachting”. Dit concept zal later in het onderzoek verder omschreven worden teneinde een eenduidige uitlijning van het onderwerp te verkrijgen. Dit is noodzakelijk tijdens de selectie van krantenartikelen waarmee gewerkt wordt tijdens de analyse. Ook inzake de gehanteerde kranten worden keuzes gemaakt. Er wordt enkel gebruik gemaakt van Nederlandstalige kranten die gelezen worden en verkrijgbaar zijn in België, over een tijdperiode van twee jaar. Dit betreft een eerste schets van de afbakening van het onderzoek, later worden deze afbakeningen meer concreet uiteengezet en gemotiveerd.

2. *Gehanteerde methodologie: Newsmaking Criminology*

De gehanteerde bril in dit onderzoek is deze van de *Newsmaking Criminology*. Dit concept behoort toe aan de kritische criminologie en handelt over het proces waarbij criminologische massacommunicatie gebruikt wordt om beelden van misdaad en rechtvaardigheid te interpreteren en wijzigen (Barak, 2007; Lynch, 2010).

Binnen de grenzen van dit onderzoek stelt de *newsmaking criminology* zich verschillende vragen, zoals wat de relatie is tussen de vooringenomenheid van de media en de bredere maatschappelijke orde. In dit concrete geval gaat het om de #MeToo beweging en hoe vrouwelijke slachtoffers van seksueel geweld geframed worden in de media (Barak, 2013).

Aangezien er sprake is van *framing* komt de kritische discoursanalyse hierbij kijken. *Framing* is de manier waarop een bepaald onderwerp naar voor wordt geschoven (Goffman, 1974). Het is ook een frequent gehanteerde methode binnen het domein van de kritische discoursanalyse (Fairclough & Wodak, 2013).

3. Bronnen

De gebruikte bronnen werden ten dele verzameld in het kader van de bachelorproef, daar werd het theoretisch kader namelijk vormgegeven en verder geactualiseerd door onderzoek binnen de masterproef. Ook ligt de focus binnen deze masterproef eerder op het methodologisch luik en op het kader waarbinnen dit onderzoek uitgevoerd wordt, waardoor hieromtrent eveneens bronnen geconsulteerd werden.

De onderzoekseenheid vormt krantenartikelen, dit is de belangrijkste informatiebron binnen dit onderzoek. De artikelen werden geëxtraheerd uit de database *Gopress*, dit gebeurde aan de hand van zoekwoorden en inclusiecriteria welke later uiteen gezet zullen worden.

Een groot aandeel van de wetenschappelijke artikelen en bronnen werden geconsulteerd via *Web of science*, *google scholar*, Lib UGent, *Sage journals* en *Springer Link*. Maar er werd ook met offline materiaal aan de slag gegaan. Dit gebeurde hoofdzakelijk met eigen literatuur en materiaal uit de Faculteitsbibliotheek Recht en Criminologie. De geconsulteerde literatuur is hoofdzakelijk Nederlands- en Engelstalig en is terug te vinden onder bibliografie. De bronnen zijn weergegeven onder de vorm van de zevende editie van APA zoals beschreven in Smits (2020).

4. Structuur en opbouw

Als structuur van dit onderzoek wordt geopteerd voor een opdeling in delen en hoofdstukken. Het onderzoek omvat vier grote delen: de inleiding, het corpus, de discussie en tot slot het algemeen besluit.

Onder het volgende deel, het corpus, zijn drie hoofdstukken geconstrueerd. Ten eerste het theoretisch kader, dit zal zich baseren op de literatuurstudie uit de bachelorproef. Hier worden inzichten geboden in de concepten die schuilgaan achter de methodologie en komt ook de relevantie van de masterproef aan bod.

Ten tweede de methodologie, waar een volledige uitwerking van de methodologie terug te vinden is. Hier wordt duidelijk hoe het onderzoek concreet gevoerd werd en wordt inzicht geboden in de 'bril' waarmee naar het topic gekeken wordt. Verder wordt stap voor stap uiteen gezet hoe het onderzoek gevoerd werd met het oog op transparantie en repliceerbaarheid.

Ten derde de resultaten, hier zullen de verkregen inzichten op een rijtje gezet worden. Alle gegevens die verkregen werden door de gebruikte methodologie uit hoofdstuk twee zullen hier aan bod komen. Deze zullen overlopen worden, waarna conclusies getrokken zullen worden uit deze resultaten. Dit zal gebeuren met behulp van verschillende tabellen en grafieken om een duidelijk beeld te verkrijgen.

In het derde deel, de discussie, worden de resultaten getoetst aan relevant wetenschappelijk onderzoek. Er zal een kritische vergelijking tussen beide perioden gemaakt worden waarbij duidelijk zal worden of de resultaten al dan niet met de literatuur overeenstemmen. Daarna wordt de relatie tussen de resultaten en de *Newsmaking Criminology* duidelijk geschetst. Verder wordt ook een deel gewijd aan de oorzakelijkheid van de *#MeToo* beweging aan deze

resultaten, waarna een kritische reflectie volgt omtrent de gehanteerde methodologie. Om af te sluiten worden een aantal aanbevelingen voor de praktijk geformuleerd.

Als vierde en laatste deel volgt het algemeen besluit, het sluitstuk van de masterproef. Deze zal bestaan uit de conclusie, in de vorm van een algemene samenvatting van het onderzoek. Daarnaast zijn ook de limieten van dit onderzoek daar terug te vinden, waarna aan de hand van vooropgestelde limieten enkele aanbevelingen opgesteld worden voor toekomstig onderzoek omtrent dit onderwerp.

5. *Beperkingen*

In het onderzoek werd de bewuste keuze gemaakt geen Franstalige artikelen te betrekken, hoewel de studie gaat over Belgische kranten. Deze keuze werd gemaakt om praktische redenen, in *framing* staat bewoording namelijk centraal. Bepaalde termen worden niet steeds identiek geïnterpreteerd in andere talen, een Frans woord kan bijvoorbeeld meer of net minder betekenis hebben in het Nederlands, of zelfs geen of een volledig andere vertaling.

Verder is ook uit onderzoek gebleken dat er een 10% *mismatch* bestaat tussen Franse en Engelse zinnen, hoewel het hier om twee sterk gerelateerde talen gaat. Concreet kan wat er in één taal in twee zinnen gezegd wordt, in de andere taal als één of zelfs drie zinnen gezegd worden (Gale & Church, 1993). Daardoor wordt in dit onderzoek geopteerd geen verschillende talen te gebruiken aangezien dit tot een vertekend beeld kan leiden.

II. Corpus

Het corpus vormt het zwaartepunt van de masterproef. Deze wordt opgedeeld in drie hoofdstukken, hieronder beschreven.

Het eerste hoofdstuk handelt over het theoretisch kader en baseert zich op de literatuurstudie uit de bachelorproef. Het zal inzicht bieden in de gebruikte theoretische concepten binnen het onderzoek.

Daarna wordt een methodologisch kader geschetst in het tweede hoofdstuk, hier zal dieper worden ingegaan op hoe het onderzoek in de praktijk is verlopen. Alsook zal stap voor stap inzicht geboden worden in de methode van het onderzoek om repliceerbaarheid en transparantie te garanderen.

Het laatste hoofdstuk, de resultaten, wordt opgedeeld in verschillende vaststellingen die gemaakt worden tijdens het onderzoek, deze worden elk uitgebreid en omvattend uiteengezet met de nodige visuele hulpmiddelen.

1. Hoofdstuk 1: Theoretisch kader

1.1 Inleiding

Dit eerste hoofdstuk zal een theoretische ondersteuning bieden bij de masterproef. Er zal dieper ingegaan worden op de verschillende aspecten van de hoofdvraag, welke als volgt luidt:

“Wat is de impact van *#MeToo* op de beeldvorming van seksueel geweld van vrouwelijke slachtoffers in krantenberichtgeving?”

Om deze vraag omvattend te kunnen beantwoorden wordt deze opgedeeld in vijf deelvragen.

- Hoe ziet de beeldvorming van slachtoffers eruit voor de *#MeToo* beweging?
- Hoe ziet de beeldvorming van slachtoffers eruit na de *#MeToo* beweging?
- Zijn er verschillen in hoe de slachtoffers voor en na *#MeToo* geportretteerd worden?
- Zijn er verschillen tussen kwaliteitskranten en populaire kranten?
- Kunnen deze verschillen aan de *#MeToo* beweging toegeschreven worden?

De eerste drie deelvragen vormen de basis om een evolutie aan te tonen in de beeldvorming tussen de periode voor en de periode na *#MeToo*. De vierde deelvraag is een extensie van de hoofdvraag waarmee op zoek gegaan wordt naar verschillen tussen kwaliteitskranten en populaire kranten. Tot slot moet ook de vraag naar oorzakelijkheid gesteld durven worden, hier wordt nagegaan of deze vaststellingen wel degelijk het gevolg zijn van de *#MeToo* beweging.

Deze vragen worden beantwoord aan de hand van verkrachtingsmythes die al dan niet terug te vinden zijn in krantenartikelen uit 2015 en 2019 en uit kwaliteits- en populaire kranten. Door de vergelijking te maken tussen het aantal en het soort verkrachtingsmythes dat voor en na *#MeToo* teruggevonden worden en de verschillen tussen beide periodes te analyseren, kan een antwoord geboden worden op de verschillende deelvragen.

1.2 *#MeToo*

De *#MeToo* beweging is niemand ontgaan in 2017 en is tot op de dag van vandaag nog steeds prominent aanwezig. Toch is niet steeds duidelijk wat de essentie van de beweging is en welke maatschappelijke verschuivingen deze met zich mee heeft gebracht.

De *#MeToo* beweging is groot geworden via sociale media, onder impuls daarvan werd de topic erkend als erg gestigmatiseerd. Hoewel *#MeToo* al in 2006 in het leven geroepen werd door Tarana Burke, ging deze pas viraal in 2017 via Twitter, als gevolg van de tweet van Alyssa Milano (2017). Individuen begonnen massaal hun verhalen te delen en kwamen zo met elkaar in contact. Op deze manier kwamen ze naar buiten met wat hen overkomen was, met het oog op, door het brengen van hun verhaal, voor verandering te zorgen. Uit onderzoek blijkt ook dat ze geslaagd zijn in hun opzet, onder impuls van *#MeToo* werden een aantal maatschappelijke veranderingen teweeggebracht. Door het enorme draagvlak en belangstelling die het

onderwerp op korte tijd kreeg, kwamen verhalen van mensen over de hele wereld onder de aandacht in de pers. Dit heeft een invloed op verschillende aspecten van ons maatschappelijk leven gehad, welke verder in dit onderzoek behandeld zullen worden (Manikonda et al., 2018).

1.3 Framing

Framing speelt een cruciale rol binnen dit onderzoek. *Framing* is de manier waarop een bepaald onderwerp naar voor wordt geschoven, het is een theoretisch concept ontwikkeld door Erving Goffman (1974). Inzake dit onderzoek is het bepalend om uit te maken of er verschillen zijn tussen de pre en post #MeToo periode.

Mediatisering speelt een cruciale rol binnen dit concept, media hebben een invloed op de waarneming van misdaad en straf. De media selecteren immers gebeurtenissen en geven hier zowel bewust als onbewust een bepaalde interpretatie aan mee. De media 'kaderen' een onderwerp op een bepaalde manier en bekijken deze vanuit een bepaald standpunt, niemand is namelijk volledig objectief. Op die manier is een analyse van *frames* ertoe in staat aan te tonen welke soort waarnemingen en interpretaties van gebeurtenissen dominant zijn (Althoff, 2018).

Framing bestaat uit twee elementen: een productieproces en een assumptie van de journalist. Het productieproces bepaalt hoe de realiteit voorgesteld wordt in de krant. Verder is ook de assumptie die journalisten maken over hun publiek van belang, deze zijn bepalend voor de woordkeuzes van de journalist. Bovendien is wat het nieuws wel en niet haalt geen gerandomiseerd proces, hier gaan keuzes en processen aan vooraf welke niet zichtbaar zijn voor de lezer. Deze keuzes en processen gebeuren doorgaans niet bewust maar brengen wel een grote impact met zich mee (Jewkes, 2015).

1.4 Verkrachtingsmythes

Verkrachtingsmythes zijn valse veronderstellingen omtrent verkrachting en spelen een centrale rol in dit onderzoek. Deze komen in verschillende vormen voor, zoals bijvoorbeeld *victim blaming*, het vrijspreken van de dader en het minimaliseren of rationaliseren van seksueel geweld (Edwards et al., 2011). Dergelijke mythes zijn hardnekkig en blijken nog steeds prominent aanwezig te zijn in de samenleving en de media (Barnett, 2008; Benedict, 1992; Depraetere et al., 2018; O'Hara, 2012). Verder komen verkrachtingsmythes voor in elke laag van de samenleving (Suarez & Gadalla, 2010).

Verkrachtingsmythes bepalen mee hoe gebeurtenissen geframed worden en oefenen een invloed uit op de lezer. Verkrachtingsmythes werden voor het eerst geïdentificeerd door Brownmiller (1993) en Burt (1980). Later werden door Burt (1980) de eerste verkrachtingsmythes in kaart gebracht in haar onderzoek naar acceptatie van verkrachtingsmythes.

Er bestaan verschillende soorten verkrachtingsmythes, deze pogen de soms oncomfortabele waarheid over hoe seksueel geweld tot stand komt of wie overgaat tot seksueel geweld en er

slachtoffer van wordt te maskeren. De werkelijkheid is echter vele malen complexer dan wat deze verkrachtingsmythes doen uitschijnen (Franiuk et al., 2008).

Binnen dit onderzoek worden verkrachtingsmythes geoperationaliseerd om na te gaan hoe de beeldvorming van slachtoffers van seksueel geweld eruitziet in Nederlandstalige krantenberichtgeving. Deze operationalisering biedt de kans om na te gaan of de #MeToo beweging een invloed heeft gehad op krantenberichtgeving en gezorgd heeft voor een daling in het gebruik van verkrachtingsmythes. Deze methode is bepalend om aan te tonen of #MeToo heeft gezorgd voor een verandering van taalgebruik in krantenberichtgeving.

De *frames* die hier gebruikt worden zijn verkrachtingsmythes opgesteld uit het onderzoek van Payne et al. (1999). Deze worden later ook in een Noors onderzoek geoperationaliseerd, waarbinnen de mythes ondergebracht werden in clusters. De operationalisering hiervan bestaat uit acht verkrachtingsmythes onder de vorm van drie clusters (Elnan, 2019). Hieromtrent wordt een uiteenzetting gegeven in hoofdstuk 2 (methodologie), hier zal meer duiding gebracht worden inzake deze operationalisering.

De keuze om deze *frames* te hanteren werd gemaakt in de bachelorproef waarbij een analyse gemaakt werd van de methoden in gelijkaardige studies. Deze methode haalde het van de anderen omdat het best aansluit bij het doel van dit onderzoek, namelijk nagaan of er al dan niet verschillen zijn tussen de periode voor en na #MeToo (Lenaert, 2020).

1.5 Impact van beeldvorming, framing en verkrachtingsmythes

Bovenstaande *frames* hebben een niet te onderschatten impact op de lezer. Deze laten een beeld achter, wat later in bepaalde situaties negatieve gevolgen met zich mee kan brengen (Lenaert, 2020). De impact van beeldvorming en *framing* toont ook de relevantie van dergelijk onderzoek aan. Het is nuttig het fenomeen in kaart te brengen en onder de aandacht te brengen. Op die manier worden er inzichten verkregen die hieromtrent bewustzijn creëren waarna oplossingen en aanbevelingen aangereikt kunnen worden.

De impact van deze *frames*, en in dit geval verkrachtingsmythes, is eerder onzichtbaar en lijkt op het eerste gezicht onschadelijk. Niets is echter minder waar, dit vormt een grote misvatting omtrent dit soms schijnbaar onschuldig onderwerp. Dat dit onderwerp niet steeds zo onschuldig is als het lijkt, blijkt uit de literatuur hieronder uiteengezet.

Onderzoek heeft reeds aangetoond dat mediagebruikers regelmatig blootgesteld worden aan verkrachtingsmythes in de krant, soms zelfs in krantenkoppen. De meest frequent voorkomende verkrachtingsmythe is deze waarin geïmpliceerd wordt dat het slachtoffer liegt of zelf de verantwoordelijkheid van het slachtofferschap draagt. *Framing* in de media draagt bij tot drie negatieve gevolgen. Ten eerste worden reeds gekende mythes versterkt. Daarnaast kan het ook zorgen voor een kennismaking met nieuwe mythes die voorheen nog niet gekend waren. En ten derde draagt *framing* in de media ook bij tot het activeren van deze mythes (Franiuk et al., 2008).

Bovenstaande gevolgen zijn abstract en lijken geen concrete negatieve gevolgen te hebben op de samenleving. Deze perceptie is echter incorrect, een eerste voorbeeld hiervan is dat

verkrachtingsmythes toekomstige slachtoffers kunnen beïnvloeden door hun notie van het concept 'verkrachting' teniet te doen. Hierdoor labelen slachtoffers hun slachtofferschap minder snel als dusdanig (Kahn et al., 2003). Het gevolg hiervan is dat slachtoffers minder snel of zelfs geen aangifte doen bij de politie, dit vormt één van de oorzaken voor het *dark number* omtrent dergelijke misdrijven (Peterson & Muehlenhard, 2004). Aangifte doen heeft zowel een individueel als een maatschappelijk belang, deze zijn beide niet te onderschatten. Het maatschappelijk belang van aangifte doen wordt ondermijnd indien veel slachtoffers het nalaten om aangifte te doen, dit resulteert namelijk in een onderschatting van slachtofferschap. Bijgevolg zal slachtofferschap ook minder snel erkend worden (Franiuk et al., 2008).

Niet alleen slachtoffers ondervinden negatieve gevolgen van verkrachtingsmythes. Er is ook sprake van invloeden op daders en potentiële of toekomstige daders. Bij blootstelling van een dader aan verkrachtingsmythes kan deze de verantwoordelijkheid op het slachtoffer schuiven. Een denkproces waarbij de dader zijn daden 'neutraliseert' en waardoor deze mogelijks sneller overgaat tot seksueel grensoverschrijdend gedrag (Bohner et al., 1998). Dit neutraliseren van de daden is een methode om het gedrag goed te praten of te excuseren. De neutralisatietechnieken maken deel uit van de invloedrijke theorie van Sykes en Matza (1957).

Ook de lezer blijft niet gespaard van de impact van negatieve portrettering van slachtoffers van seksueel geweld. Uit onderzoek blijkt dat een slachtoffer dat negatief voorgesteld wordt ook negatiever beoordeeld wordt. De beoordeling bestaat in betreffend onderzoek van Fountain (2008) uit vier aspecten: schuld, mate van controle, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. De *framing* in krantenberichtgeving geeft hier aan lezers ideeën mee en stuurt hun perceptie zonder deze dat beseffen. Uit bovengenoemde onderzoeken blijkt ook wat deze veranderde perceptie kan teweegbrengen bij daders en slachtoffers.

Een praktijkvoorbeeld ligt bij politiepopulaties, waar uit onderzoek is gebleken dat ook daar verkrachtingsmythes aanwezig zijn in hun denkprocessen. Politiepopulaties zijn een kritiek punt, zij vormen immers in vele gevallen de eerstelijnszorg waarmee slachtoffers van verkrachting in contact komen (Mulder & Bosma, 2019). Het is op dit punt van groot belang dat er naar slachtoffers geluisterd wordt en dat zij ondersteund worden zonder zelf de schuld te krijgen van wat hen overkomen is, beter gekend als *victim blaming*. Uit recent onderzoek blijkt dat wanneer het om een vrouwelijk slachtoffer gaat, er geen significant effect wordt teruggevonden in termen van aanvaarding van verkrachtingsmythes bij politiepopulaties, bij mannelijke slachtoffers is dit niet het geval en is er wel sprake van aanvaarding van verkrachtingsmythes (Depraetere et al., 2020).

1.6 Krantenberichtgeving en journalistiek

Er kan uit bovenstaande gegevens reeds opgemaakt worden dat verkrachtingsmythes een enorme impact met zich meebrengen en voor diverse maatschappelijk relevante gevolgen kunnen zorgen. Journalisten hebben op die manier een belangrijke rol en kunnen deze impact op een positieve manier inzetten. Journalisten bereiken namelijk een enorm publiek via hun gepubliceerde woorden en berichtgeving. Het is van belang dat zij hier bewust mee omgaan en beseffen dat hun perspectieven en standpunten, soms onbewust, in hun werk sluipen. In krantenberichtgeving kruipt namelijk vaak een bepaald standpunt, perceptie of wereldbeeld. Dit heeft een invloed op de lezer en kan soms negatieve gevolgen met zich meebrengen. Men

moet met deze vorm van macht op een correcte manier omgaan en deze op een ethische manier leren gebruiken (Franklin, 2002).

1.7 Methode: Kritische discoursanalyse (CDA)

De discoursanalyse staat bekend als de studie van taal, het bevat een veelheid aan perspectieven. Het gehanteerde perspectief van deze studie is dat van de kritische discoursanalyse, afgekort als CDA (Barak, 2007).

Kritische discoursanalisten hechten belang aan de socioculturele en historische context. De socioculturele context is hier vooral van belang gezien in deze studie gewerkt wordt rond taalgebruik omtrent slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook de gevestigde sociale orde staat centraal bij de discoursanalyse, waarbij taal een deel uitmaakt van machtsprocessen (Decorte & Zaitch, 2016).

Er wordt binnen deze methode op zoek gegaan naar verschillende dimensies van macht, onrechtvaardigheid, politiek-economische of culturele verandering in de maatschappij. *Framing*, een van de diverse gebruikte methoden binnen dit onderzoeksgebied zal hier een centrale rol innemen zoals onder titel 1.3 uiteen gezet werd (Fairclough & Wodak, 2013).

1.8 Voorgaande bevindingen

Het is belangrijk na te gaan wat de voorgaande bevindingen omtrent dit onderwerp zijn, met het oog op het vergelijken van de resultaten van dit onderzoek met de literatuur. Er is echter nog maar weinig onderzoek beschikbaar rond dit specifieke onderwerp. Na een zoekopdracht via *google scholar* met bijvoorbeeld volgende zoekwoorden: "*rape myths*" and "*MeToo*" and "*news coverage*" werden 215 resultaten teruggevonden waarvan slechts een fractie van de artikelen gerelateerd waren aan gelijkaardig relevant onderzoek.

In het Noors onderzoek van Elnan (2019) wordt een zwakke daling in het aantal verkrachtingsmythes gerapporteerd na *#MeToo*, het verschil was echter niet significant. Er worden nauwelijks artikelen gecodeerd onder de mythe "kledij van het slachtoffer". Verder wordt ook gerapporteerd dat artikelen met verkrachtingsmythes vaker geschreven worden door mannelijke journalisten dan door vrouwelijke.

Uit Amerikaans onderzoek van Blumell en Huemmer (2021) is gebleken dat ten gevolge van *#MeToo* een daling in acceptatie van verkrachtingsmythes heeft plaatsgevonden in krantenberichtgeving. In dit geval heeft *#MeToo* dus gezorgd voor een verschil.

In een onderzoek van De Benedictis et al. (2019) blijkt dat *#MeToo* het bewustzijn omtrent seksueel geweld verhoogd heeft. Dit heeft gezorgd voor een toename in het aantal artikelen omtrent seksueel geweld.

Tot slot werden in verschillende onderzoeken reeds verschillen tussen populaire en kwaliteitskranten blootgelegd. In een onderzoek naar beeldvorming omtrent vluchtelingen

wordt duidelijk dat kwaliteitskranten correleren met een positieve houding tegenover vluchtelingen. Daardoor is het ook binnen dit onderzoek van belang om de vergelijking tussen beide soorten kranten te maken (De Coninck et al., 2018).

1.9 Hypothesen

Na een grondige literatuurstudie en het verkrijgen van diverse inzichten inzake de methodologie die gehanteerd wordt voor dit onderzoek, worden enkele hypothesen opgesteld. Deze zullen vergeleken worden met de uiteindelijke resultaten van het onderzoek waar in geval van eventuele discrepanties op zoek gegaan zal worden naar verklaringen.

H1. Het aantal verkrachtingsmythes ligt in 2019 lager dan in 2015 door de invloed van de *#MeToo* beweging.

Door het toegenomen bewustzijn gecreëerd onder invloed van de *#MeToo* beweging wordt een daling verwacht in het aantal verkrachtingsmythes die terug te vinden zijn in krantenberichtgeving. Deze resultaten worden eveneens gerapporteerd in de literatuur (Blumell & Huemmer, 2021; Elnan, 2019).

H2. Populaire kranten bevatten meer verkrachtingsmythes dan kwaliteitskranten.

Uit voorgaand onderzoek blijkt dat er zich verschillen voordoen tussen kwaliteitskranten en populaire kranten. Hierbij beelden populaire kranten slachtoffers doorgaans op een negatievere manier af dan kwaliteitskranten, dit blijkt uit het onderzoek van De Coninck et al. (2018). Daardoor wordt verwacht dat populaire kranten meer verkrachtingsmythes bevatten dan kwaliteitskranten.

H3. Toename in aantal artikelen na *#MeToo* door een verhoogd bewustzijn omtrent seksueel geweld.

Er wordt een toename in het aantal artikelen post *#MeToo* verwacht. Dit komt door de sterke toename aan aandacht die het onderwerp gekregen heeft onder invloed van de *#MeToo* beweging. Net als in soortgelijk onderzoek wordt ook hier een toename in het aantal artikelen omtrent verkrachting verwacht post *#MeToo* (De Benedictis et al., 2019).

2. Hoofdstuk 2: Methodologie

Om de principes van transparantie en repliceerbaarheid te garanderen in het kader van deze masterproef worden in dit hoofdstuk onder meer inzichten geboden in de 'bril' waarmee naar de werkelijkheid gekeken wordt. Verder wordt de afbakening van het onderzoek uiteen gezet en zal duidelijkheid geschept worden omtrent de gebruikte methode. Ook zal duidelijk worden hoe het onderzoek concreet gevoerd is en zal stap voor stap vermeld worden hoe dit onderzoek tot stand is gekomen.

2.1 Afbakening onderzoek

Om een haalbaar en repliceerbaar onderzoek te verkrijgen werden enkele keuzes gemaakt inzake afbakening. In tijd zal het onderzoek beperkt worden tot twee perioden. De periode voor *#Metoo* bestaat uit het volledige jaar 2015, de periode na *#MeToo* bestaat uit het volledige jaar 2019. De keuze voor beide perioden werd gemaakt door bevindingen en aanbevelingen uit eerder onderzoek (Lenaert, 2020). In het onderzoek van Elnan (2019) worden namelijk effecten van de *#Metoo* beweging gerapporteerd binnen de beeldvorming van vrouwelijke slachtoffers van seksueel geweld, deze effecten waren echter niet significant. Deze vaststelling werd toegeschreven aan het feit dat er te weinig tijd was voorbij gegaan na de *#MeToo* beweging. De beweging was immers ten volle aan de gang in 2017. Om dit tegen te gaan wordt hier geopteerd het jaar 2015 te hanteren als pre *#MeToo* periode. Om aan ditzelfde probleem tegemoet te komen bij de post *#MeToo* periode bestaat deze uit het volledige jaar 2019.

Binnen dit tijdsbestek worden vier kranten geanalyseerd, deze kunnen opgesplitst worden in twee groepen: kwaliteitskranten en populaire kranten. De kwaliteitskranten zijn De Standaard en De Morgen, de populaire kranten Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws (Kwaliteitskranten bereiken meer lezers, 2009). Deze keuze werd gemaakt omdat dit de meest gekochte en gelezen kranten zijn op Vlaamse grondgebied (P.D.E., 2019).

2.2 Definiëring van seksueel grensoverschrijdend gedrag

In dit onderzoek staat seksueel grensoverschrijdend gedrag centraal. Deze term kan op verschillende concepten slaan. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is uiteraard meer dan "verkrachting" alleen en slaat op verschillende andere vormen van seksueel geweld.

Binnen dit onderzoek zal de focus echter liggen op de term "verkrachting" en de meest gebruikte woordvormen daarvan. Er zijn namelijk enorme hoeveelheden artikelen beschikbaar omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag. Om hieraan tegemoet te komen zijn de zoekwoorden die hier gebruikt worden om op zoek te gaan naar een selectie van artikelen, eng geformuleerd. Onderstaande zoekwoorden worden gebruikt als zoekopdracht binnen de database *Gopress*:

- Verkracht
- Verkrachting
- Verkrachtte
- Verkrachter

Uit een korte inhoudsanalyse van artikelen op de websites van de vier kranten die geanalyseerd worden in het kader van dit onderzoek blijkt immers dat deze woordvariaties vaak gebruikt worden.

2.3 Extractie van artikelen (o.b.v. zoekwoorden)

De artikelen gebruikt in dit onderzoek worden geëxtraheerd uit de database *Gopress*. Onderstaande figuur (1) maakt duidelijk hoeveel artikelen er onder de gekozen zoekwoorden uit vorige titel terug te vinden zijn. Deze aantallen worden opgesplitst in beide perioden en in artikelen uit kwaliteitskranten en populaire kranten.

Figuur 1: Totaal aantal artikelen pre en post *#MeToo* na toepassen van de zoekwoorden (verkracht, verkrachting, verkrachtte, verkrachter)

Aantal artikelen	2015 (pre <i>#MeToo</i>)	2019 (post <i>#MeToo</i>)
Kwaliteitskranten	371	569
Populaire kranten	960	1147
Totaal	1331	1716

Uit beide jaren zijn grote aantallen artikelen terug te vinden, deze zijn onmogelijk grondig te analyseren in de beperkte tijdsperiode van dit onderzoek. Om hieraan tegemoet te komen worden de overblijvende artikelen handmatig doorlopen en wordt enkel verder gewerkt met artikelen die passen binnen bepaalde inclusiecriteria.

2.4 Extractie van artikelen (o.b.v. inclusiecriteria)

Na de extractie van alle artikelen die aan de zoektermen voldoen werden deze binnen de database *Gopress* handmatig gesorteerd aan de hand van inclusiecriteria. Hieronder zijn de inclusiecriteria terug te vinden aan de hand waarvan de artikelen geselecteerd werden. In bijlage 1 is ook het Excel bestand beschikbaar met de nummers van de artikelen die geselecteerd werden uit de *Gopress* database.

- Vernoeming van een meerderjarig vrouwelijk slachtoffer
- Vernoeming van een meerderjarige mannelijke dader
- Extrafamiliaal
- Non-fictief artikel omtrent een waargebeurde case
- Geen loutere vermelding van een van de zoekwoorden (zoekwoord is het onderwerp van het artikel)
- Niet binnen het kader van een oorlog of oorlogsmisdaden

Deze keuzes worden gemaakt om twee redenen. De eerste reden bestaat erin te zorgen voor een haalbaar onderzoek. Verder wordt deze keuze ook gemaakt om ervoor te zorgen dat de

artikelen te vergelijken zijn met elkaar. De geanalyseerde artikelen zijn hierdoor gelijkaardig en kunnen binnen het onderzoek met elkaar vergeleken worden. Indien alle artikelen immers voldoen aan de inclusiecriteria, gaan ze over gelijkaardige onderwerpen en behandelen ze gelijkaardige zaken.

De artikelen die finaal geanalyseerd worden, zijn weergegeven in onderstaande figuur (2). Deze voldoen zowel aan alle bovengenoemde criteria als aan de zoekwoorden. Dit vormt dan ook de selectie artikelen die geanalyseerd worden in het kader van het onderzoek en waarop de resultaten gebaseerd zullen worden.

Figuur 2: Totaal aantal artikelen voor en na #MeToo na toepassen van de zoekwoorden en inclusiecriteria

Aantal artikelen	2015 (pre #MeToo)	2019 (post #MeToo)	Totaal
Kwaliteitskranten	30	34	64
Populaire kranten	82	94	176
Totaal	112	128	240

2.5 Vaststellingen aan de hand van de tabellen

Bovenstaande figuur (1) maakt al snel enkele vaststellingen duidelijk. Populaire kranten bevatten meer artikelen waarbinnen de zoekwoorden terug te vinden zijn. In kwaliteitskranten De Morgen en De Standaard worden minder cases terug gevonden dan in populaire kranten, Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad. Verder worden in 2019 meer artikelen via de zoekwoorden teruggevonden. In totaal worden 240 artikelen geanalyseerd in dit onderzoek, waarvan 112 in de pre #MeToo periode en 128 in de post #MeToo periode. Deze gegevens wijzen reeds op verschillen tussen zowel beide periodes als tussen beide soort kranten.

2.6 Frame

In reeds gevoerd onderzoek worden verschillende soorten *frames* gebruikt. Binnen dit onderzoek wordt geopteerd voor een reeds geconstrueerd raamwerk dat nauw aansluit bij de onderzoeksdoelstellingen, namelijk verschillen tussen de pre en post #MeToo periode blootleggen. Concreet gaat het om een onderzoek uit Noorwegen waar opzoek gegaan werd naar de prevalentie van verkrachtingsmythes pre en post #MeToo in Noorse media. Dit onderzoek baseert zich op verkrachtingsmythes geconstrueerd in het onderzoek van Payne et al. (1999) (Elnan, 2019).

De keuze voor dit *frame* werd gemaakt binnen het kader van de bachelorproef. Na een vergelijkend onderzoek tussen verschillende methoden uit de literatuur wordt geopteerd om verder te gaan met onderstaande zeven verkrachtingsmythes (Lenaert, 2020).

In het Noors onderzoek worden drie clusters gevormd (Elnan, 2019). Deze clusters hebben vorm gekregen op basis van zeven verkrachtingsmythes welke geïdentificeerd werden in voorafgaand onderzoek (Payne et al., 1999).

Deze zeven mythes zijn de volgende:

- (1) *“she asked for it”*;
- (2) *“it wasn’t really rape”*;
- (3) *“he didn’t mean to”*;
- (4) *“she wanted it”*;
- (5) *“she lied”*;
- (6) *“rape is a trivial event”*;
- (7) *“rape is a deviant event”* (Payne et al., 1999).

Voornoemde zeven mythes zijn universeel en worden overal ter wereld teruggevonden in de media (Fadnis, 2018; Gill, 2007). Met deze verkrachtingsmythes wordt aan de slag gegaan in het kader van dit onderzoek, deze liggen aan de basis van de analyse. Concreet wil dit zeggen dat wanneer dergelijke mythes in geanalyseerde krantenberichtgeving teruggevonden worden, deze gecodeerd zullen worden in Nvivo waarna duidelijk zal worden of er zich verschillen voordoen in termen van aantal verkrachtingsmythes pre en post #MeToo.

Bovenstaande mythes worden in het Noors onderzoek in drie clusters onderverdeeld. Deze structuur wordt ook in dit onderzoek gehanteerd. De drie clusters zien er als volgt uit (Elnan, 2019):

Cluster 1: *Rapists as deranged strangers:*

- *Perpetrator as deranged*
- *Perpetrator as stranger*
- *Perpetrator as on drugs*

Cluster 2: *Discrediting the survivor: ‘she wanted it’ or ‘asked for it’:*

- *Survivor’s drug use*
- *Survivor’s behavior*
- *Survivor’s clothes*

Cluster 3: *False accusations: ‘she lied’:*

- *Doubting words*
- *Negative comments*

2.7 Verloop van het onderzoek

Om voor transparantie inzake het onderzoek te zorgen volgt hier een korte uiteenzetting van het eigenlijke onderzoek. Via een kritische discoursanalyse wordt het onderzoek gevoerd met berichtgeving uit de geselecteerde kranten. Het zal gaan om een media-analyse via de database *Gopress*. Via de database worden artikelen geselecteerd die gevonden worden via de vooraf vastgelegde zoekwoorden en inclusiecriteria, zoals hierboven uiteengezet. Daarna worden de geselecteerde artikelen via pdf-bestand geïmporteerd in het programma Nvivo. In Nvivo worden de artikelen één voor één geanalyseerd en eventueel ondergebracht in verkrachtingsmythes wanneer deze aangetroffen worden in betreffend artikel. De verkrachtingsmythes en clusters dienen hier als code.

Telkens wanneer een verkrachtingsmythe wordt vastgesteld binnen een krantenartikel, wordt dit gecodeerd onder de toepasselijke code, beter bekend als gesloten coderen. Verder wordt ook open gecodeerd om ervoor te zorgen dat bijkomende vaststellingen vastgelegd kunnen worden en er op die manier een bredere analyse kan plaatsvinden dan enkel deze van verkrachtingsmythes (Decorte, 2010). Elk artikel wordt tweemaal lijn per lijn gelezen om ervoor te zorgen dat elke mythe gecodeerd wordt en er niets over het hoofd gezien wordt. Deze methodologie wordt zowel voor de pre als de post *#MeToo* periode gebruikt. Bovenstaande werkwijze werd reeds in de literatuurstudie geconstrueerd en blijkt ook de meest passende wijze om het onderzoek in de praktijk te voeren (Lenaert, 2020).

Oorspronkelijk werden enkel de verkrachtingsmythes uit de drie clusters ingevoerd in Nvivo. Naarmate het onderzoek echter vorderde werd duidelijk dat er meer vaststellingen gedaan werden en werden de codes in Nvivo aangevuld, vaststellingen hieromtrent zullen uiteengezet worden onder het hoofdstuk “Resultaten”.

Het programma Nvivo sluit het beste aan bij de noden van dergelijk onderzoek. Door het gebruik bij vorig, gelijkaardig, onderzoek blijkt het ook goed aan te sluiten bij de noden en doelstellingen van dit onderzoek. Het is in staat delen van het onderzoekswerk aanzienlijk te vereenvoudigen en creëert een globaal beeld van dominante *frames* na het coderen van de krantenberichtgeving (Aroustamian, 2020).

2.8 Codeboek

De drie clusters worden gebruikt als gesloten codering binnen dit onderzoek. Onder deze titel wordt inzicht geboden in waarop deze clusters en de mythes daarbinnen op doelen en wat voor elementen hierbij gecodeerd worden. Er wordt beschreven wat geïncludeerd werd in de mythes en wat deze codes concreet inhouden. Ook de open coderingen die tijdens het onderzoek toegevoegd worden bevinden zich hieronder met de nodige achtergrond. In bijlage 2 is het codeboek terug te vinden.

2.8.1 Cluster 1: Dader als ontspoorde onbekende

De eerste cluster is dader gericht en omvat hieromtrent drie specifieke verkrachtingsmythes. Deze verkrachtingsmythes focussen zich op het gedrag van de dader en de context daarvan (Hogan, 2022).

Ten eerste wordt de dader afgebeeld als ontspoord, hierbij worden artikelen gecodeerd die de dader afbeelden als een monster en deze ontmenselijken (Viki et al., 2012). Voorbeelden hierbij zijn “monster, sadistisch, onhandelbaar, brutaal, psychopatisch, beestachtig en seksueel roofdier”.

Ten tweede wordt de dader gezien als een onbekende. Hierbij worden artikelen gecodeerd die er op wijzen dat dader en slachtoffer elkaar niet kenden (Johnson et al., 1997). Doorgaans wordt dan gewezen op hoe “plots” de verkrachting plaatsvond of op het feit dat het slachtoffer de dader niet heeft kunnen zien.

De laatste mythe binnen deze cluster beeldt de dader af als iemand onder invloed van drugs. Coderingen inzake deze mythe bestaan uit het soort middelen die dader gebruikte. Verder wordt ook regelmatig verwezen naar een bepaalde verslavingsproblematiek van de dader. Ook wordt vaak verwezen naar de intensiteit van de drugs waarvan de dader onder invloed was zoals “stevig gedronken, stomdronken en ladderzat”.

2.8.2 Cluster 2: Het slachtoffer in diskrediet brengen

De tweede cluster is gericht op het slachtoffer en omvat ook drie verkrachtingsmythes. Deze mythes doelen op het geloof dat het slachtoffer de verkrachting zelf heeft ‘uitgelokt’ door zich op een bepaalde manier te gedragen of door bepaalde kledij te dragen (Bendixen et al., 2014). Ook wanneer het slachtoffer bijvoorbeeld drugs gebruikt, wordt binnen deze mythes geloofd dat ze het risico loopt op verkrachting en deels zelf schuldig is aan het slachtofferschap (Grubb & Turner, 2012).

Als eerste gaat het om druggebruik van het slachtoffer. Coderingen bij deze mythe bestaan doorgaans uit alcoholgebruik zoals “dronken vrouw, beschonken toestand, flink boven haar theewater, stomdronken en ladderzat”. Ook andere vormen van drugs werden gecodeerd zoals “een lijntje cocaïne, een pilletje” (Sims et al., 2007).

De tweede mythe doelt op het gedrag van het slachtoffer. Hier worden zaken gecodeerd omtrent het slachtoffer die bijvoorbeeld meegaat met de dader zoals “ze ging zonder dwang mee”.

Als laatste mythe “de kledij van het slachtoffer” wordt bedoeld op wat het slachtoffer aanhad tijdens de feiten en hoe dit ervoor gezorgd heeft dat de feiten hebben plaatsgevonden. Binnen deze mythe gaat het om het geloof dat het slachtoffer zich provocatief heeft gekleed en daardoor de verkrachting heeft ‘uitgelokt’ (Gill, 2007).

2.8.3 Cluster 3: Valse beschuldigingen

De laatste cluster omvat twee verkrachtingsmythes, verdeeld in negatieve commentaren en twijfelende woorden. Het gaat hier om de geloofwaardigheid van het slachtoffer. Hoewel deze woorden in vele artikelen worden teruggevonden, was dit vaak te wijten aan het feit dat de zaak nog lopende was en er dus nog geen definitief oordeel was geveld, dergelijke zaken werden niet gecodeerd (Blumell and Huemmer 2019).

Als eerste mythe binnen deze cluster worden woorden gecodeerd die het slachtoffer in twijfel trekken. Aangezien twijfelende woorden niet gecodeerd werden indien er nog geen definitieve uitspraak was in de zaak werden enkel zuivere coderingen gemaakt van twijfel na een definitieve veroordeling. Hierbij worden coderingen gemaakt die wijzen op de tijd die vooraf ging aan het indienen van het klacht. Binnen deze artikelen wordt het slachtoffer door de tijd die vooraf ging aan een aangifte in twijfel getrokken. Een voorbeeld van dergelijke bewoording is “het zwakke punt in haar verhaal” waarbij de notie gelegd wordt op het feit dat de aangifte pas lange tijd na de feiten plaatsgevonden heeft (Temkin, 2010).

Als tweede mythe binnen deze cluster worden negatieve commentaren gecodeerd ten aanzien van het slachtoffer. Voorbeelden van dergelijke codes zijn “hoertje, hysterisch gedrag”.

2.8.4 Open coderingen

Tijdens het onderzoek werden een aantal bijkomstige vaststellingen gedaan. Daardoor zijn nieuwe soorten codes toegevoegd aan het codeboek, waarna elk artikel opnieuw tweemaal geanalyseerd werd. Deze codes zijn terug te vinden onder het codeboek in bijlage 2.

Ten eerste werd gecodeerd wanneer het woord 'seks' foutief gebruikt wordt als eufemisme voor verkrachting. Dit werd meegenomen in de analyse door de vaststelling dat dit regelmatig voorkomt binnen krantenberichtgeving. Hierdoor werden de artikelen opnieuw doorlopen waarbij gefocust werd op deze code.

Ten tweede werden codes gemaakt voor de vermelding van afkomst of nationaliteit van dader en slachtoffer. Deze code is toegevoegd na de eerste analyse van de verkrachtingsmythes aangezien het opvallend was hoe vaak naar de dader verwezen wordt aan de hand van zijn nationaliteit.

Als laatste toevoeging werd gecodeerd wanneer een vroegere veroordeling van de dader aangehaald werd. Deze code werd opnieuw toegevoegd door de opvallende vaststelling dat regelmatig naar dergelijke elementen verwezen werd.

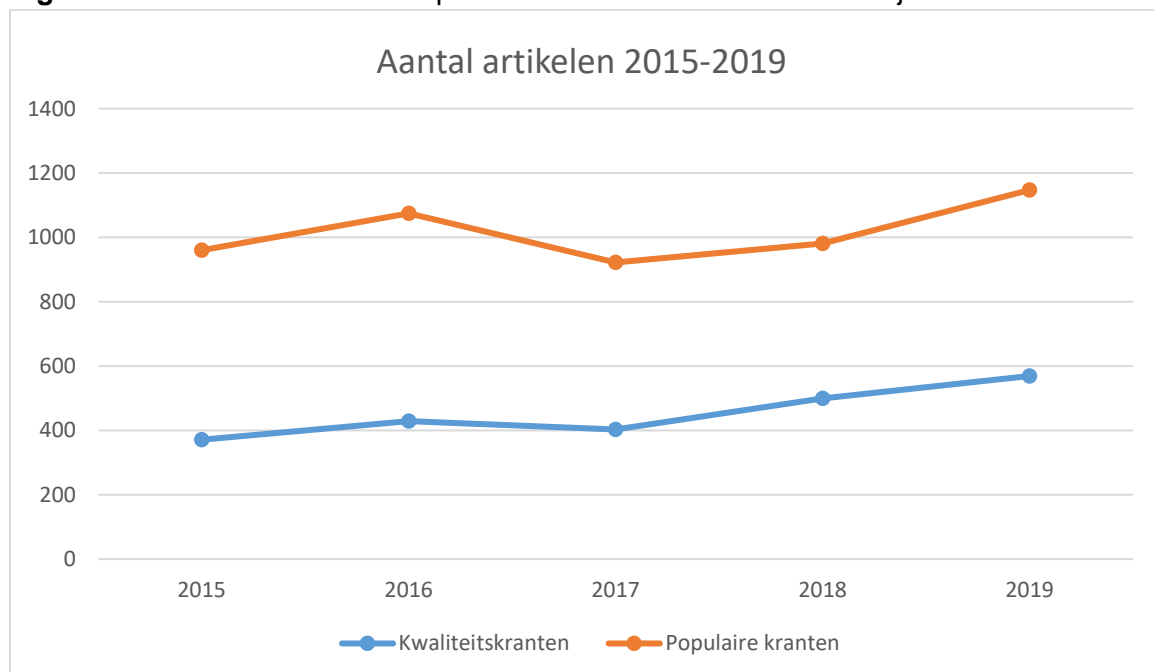
3. Hoofdstuk 3: Resultaten

Het derde hoofdstuk draait om de resultaten. Onder dit hoofdstuk wordt per titel een vaststelling uit het onderzoek behandeld. Dit zal ondersteund worden met de nodige cijfergegevens in de vorm van verschillende tabellen en grafieken. Tot slot zal hieromtrent een besluit geformuleerd worden in relatie tot de vooropgestelde hypothesen.

3.1 Stijging in het aantal artikelen

In onderstaande grafiek wordt duidelijk dat het aantal artikelen in zowel kwaliteits- als populaire kranten gestegen is. Deze stijging lijkt zich pas in de zinnen vanaf 2017, het jaar waarin de aanvang van de #MeToo-beweging plaatsvond.

Figuur 3: Aantal artikelen na toepassen van de zoekwoorden uit de jaren 2015-2019

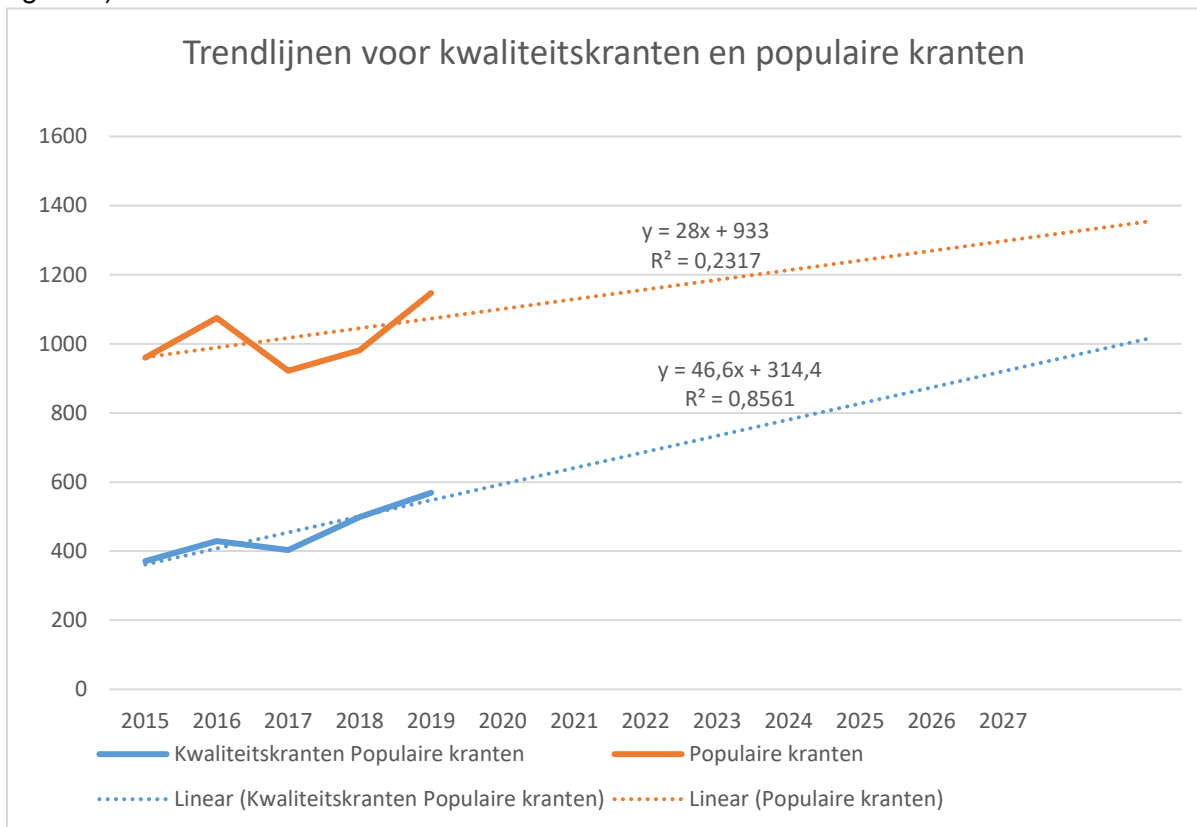

Er is uiteraard nog niet genoeg tijd aan de #MeToo beweging voorbij gegaan om met zekerheid te kunnen bepalen of bovenstaande trend zich al dan niet verder zal zetten. Verder blijkt deze trend zich na 2019 niet verder te zetten, iets wat mogelijks te wijten is aan de COVID-19 pandemie. Onderstaande figuur (4) geeft de trendlijn van zowel kwaliteitskranten als populaire kranten weer voor de komende jaren. Deze wordt opgesteld op basis van de gegevens uit de jaren 2015 tot 2019 om de invloed van COVID-19 berichtgeving buiten spel te zetten. Ook deze wijzen op een stijgende trend van het aantal artikelen omtrent verkrachting in beide soorten kranten.

Uit de waarde van R^2 blijkt dat de trendlijn van kwaliteitskranten goed past bij de gegevens. Hoe dichter deze waarde immers bij 1 ligt, hoe hoger de *fit* van het model. Dit is niet het geval bij populaire kranten, daar ligt de *fit* van het model laag, dit is te wijten aan het hoge aantal artikelen omtrent verkrachting in 2016. Hierbij kunnen verschillende oorzaken aan de basis liggen, toeval kan niet uitgesloten worden maar ook een spraakmakende zaak is een mogelijke

verklaring. Echter gaat ook hier, net als bij kwaliteitskranten, de trend omhoog. Het intercept is in beide gevallen positief en wijst erop dat het aantal krantenartikelen omtrent het onderwerp verkrachting elk jaar zal stijgen. Inzake kwaliteitskranten wordt voorspeld dat het aantal artikelen zal stijgen met 47 artikelen per jaar, voor populaire kranten zijn dat er 28 per jaar (Kasuya, 2019).

Figuur 4: Trendlijnen voor kwaliteitskranten en populaire kranten (toegepast op de grafiek in figuur 3)

3.2 Verkrachtingsmythes pre en post #MeToo

Na het coderen van de relevante krantenberichtgeving worden de resultaten gebundeld in onderstaande figuur (5). Onder deze titel zullen de resultaten uitvoerig besproken worden in hun relatie tot de onderzoeksvragen. Dit zal opgedeeld worden in verschillende onderdelen waarbij de drie clusters de leidraad vormen binnen de analyse.

Onderstaande figuur (5) bestaat uit verschillende onderdelen. Bovenaan is de pre en post #MeToo periode terug te vinden. Daarnaast zullen ook de totalen vermeld worden. Horizontaal zijn de drie clusters terug te vinden. Deze zijn onderverdeeld in de individuele verkrachtingsmythes, welke inhoudelijk reeds behandeld werden in het deel rond methodologie. Binnen de figuur is telkens terug te vinden hoeveel artikelen met verkrachtingsmythes gecodeerd zijn per onderdeel. Deze cijfers zijn zowel in absolute getallen terug te vinden als in relatieve percentages. Deze relatieve percentages zijn berekend ten aanzien van het totaal aantal artikelen per periode. Binnen de pre #MeToo periode gaat het om 112 artikelen, binnen de post #MeToo periode zijn dat er 128. In totaal werden 240 artikelen

geanalyseerd, deze zijn verticaal rechts terug te vinden. Tot slot zijn onderaan horizontaal het totaal aantal verkrachtingsmythes terug te vinden.

Figuur 5: Verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving per cluster (in absolute aantallen en percentages)

Verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving	Pre #MeToo 2015 (N=112)		Post #MeToo 2019 (N=128)		Totaal (N=240)	
	N	%	N	%	N	%
Cluster 1: Daders als ontspoorde onbekenden	22	19.64%	19	14.84%	41	17.08%
Dader als een onbekende	5	4.46%	3	2.34%	8	3.33%
Dader als ontspoord	14	12.50%	8	6.25%	22	9.16%
Dader onder invloed van drugs	10	8.93%	13	10.15%	23	9.58%
Cluster 2: Het slachtoffer in diskrediet brengen	7	6.25%	13	10.16%	20	14.29%
Druggebruik van het slachtoffer	6	5.36%	12	9.38%	18	7.50%
Gedrag van het slachtoffer	3	2.68%	3	2.34%	6	2.50%
Kledij van het slachtoffer	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
Cluster 3: Valse beschuldigingen	5	4.46%	0	0.00%	5	2.08%
Negatieve commentaren	3	2.68%	0	0.00%	3	1.25%
Slachtoffer in twijfel trekken	2	1.79%	0	0.00%	2	0.83%
Totaal aantal artikelen met verkrachtingsmythes	33	29.46%	31	24.22%	64	26.67%

3.2.1 Cluster 1: Dader als ontspoorde onbekende

De eerste cluster is algemeen gezien het meest prominent aanwezig, zowel in de pre #MeToo als post #MeToo periode. In 2015 zijn 112 krantenartikelen geanalyseerd uit zowel kwaliteitskranten als populaire kranten. Daarvan worden in 20% van de gevallen verkrachtingsmythes uit cluster 1 teruggevonden. In het jaar 2019 worden 128 artikelen geanalyseerd en wordt er in 15% van de artikelen verkrachtingsmythes terug gevonden.

Beide periodes tonen aan dat verkrachtingsmythes met betrekking tot de dader een aanzienlijk aandeel van alle mythes in krantenberichtgeving vertegenwoordigen. In totaal wordt in 17% van het totale aantal artikelen verkrachtingsmythes teruggevonden uit deze cluster.

Dader als een onbekende – Binnen deze cluster komt de verkrachtingsmythe waarin de dader als een onbekende wordt geportretteerd weinig voor. Er doet zich wel een daling voor in de frequentie waarmee deze mythe post #MeToo gecodeerd wordt. Deze frequentie ligt echter zowel pre als post #MeToo laag.

Dader als ontspoord – Deze mythe is de op een na meest gebruikte mythe binnen het onderzoek. De dader wordt pre #MeToo in 12.50% van de artikels als ontspoord geportretteerd. Post #MeToo halveerde dit naar 6.25%. Binnen deze mythe doet zich opnieuw een daling voor post #MeToo.

Dader onder invloed van drugs – De meest populaire verkrachtingsmythe binnen krantenberichtgeving is “de dader onder invloed van drugs”. Een opvallende vaststelling is dat deze mythe post #MeToo meer wordt gecodeerd dan daarvoor. In totaal wordt deze mythe in bijna 10% van het totale aantal artikelen teruggevonden.

3.2.2 Cluster 2: Het slachtoffer in diskrediet brengen

Ook de tweede cluster blijkt dominant aanwezig te zijn in Vlaamse krantenberichtgeving. In totaal wordt deze in 14.29% van de artikelen gecodeerd. Opvallend is dat deze post #MeToo meer wordt gecodeerd dan daarvoor. Post #MeToo is deze mythe in iets meer dan 10% van de artikelen terug te vinden, dat is bijna 4% meer dan daarvoor.

Druggebruik van het slachtoffer – De meest frequent aanwezige mythe hierbij is druggebruik. Deze wordt post #MeToo in meer dan 9% van de gevallen teruggevonden terwijl dat daarvoor slechts in 5% het geval was.

Gedrag van het slachtoffer – Deze mythe wordt in totaal in 2.5% van alle 240 artikelen gecodeerd en blijft stabiel doorheen de tijd. Zowel pre als post #MeToo wordt de mythe in iets meer dan 2% van de gevallen gecodeerd.

Kledij van het slachtoffer – Deze mythe levert een opvallende vaststelling op: in geen van beide perioden werd deze verkrachtingsmythe gecodeerd. Deze was in geen van de 240 artikelen terug te vinden.

3.2.3 Cluster 3: Valse beschuldigingen

De derde cluster wordt post #MeToo niet meer teruggevonden in artikelen. Pre #MeToo was deze ook niet sterk aanwezig. In totaal wordt deze pre #MeToo in 4.46% van de artikelen gecodeerd.

Negatieve commentaren – In de pre #MeToo periode wordt in 2.68% van de artikelen negatieve commentaren ten aanzien van het slachtoffer terug gevonden. Concreet zijn dit 3 van de 112 artikelen. Post #MeToo worden geen artikelen gecodeerd met negatieve commentaren ten aanzien van het slachtoffer.

Slachtoffer in twijfel trekken – Deze mythe wordt enkel pre #MeToo gecodeerd in slechts 2 van de 112 artikelen. Dit betekent dat in net geen 2% van het totale aantal geanalyseerde krantenartikelen het slachtoffer in twijfel getrokken wordt.

3.2.4 Besluit

Deze analyse werd uitgevoerd op 240 artikelen waarbij in 26.67% van de gevallen verkrachtingsmythes terug te vinden zijn. Uit de analyse van de artikelen pre #MeToo blijkt 29.46% van de artikelen verkrachtingsmythes te bevatten, post #MeToo is dat 24.22%. Er is dus een daling zichtbaar post #MeToo beweging.

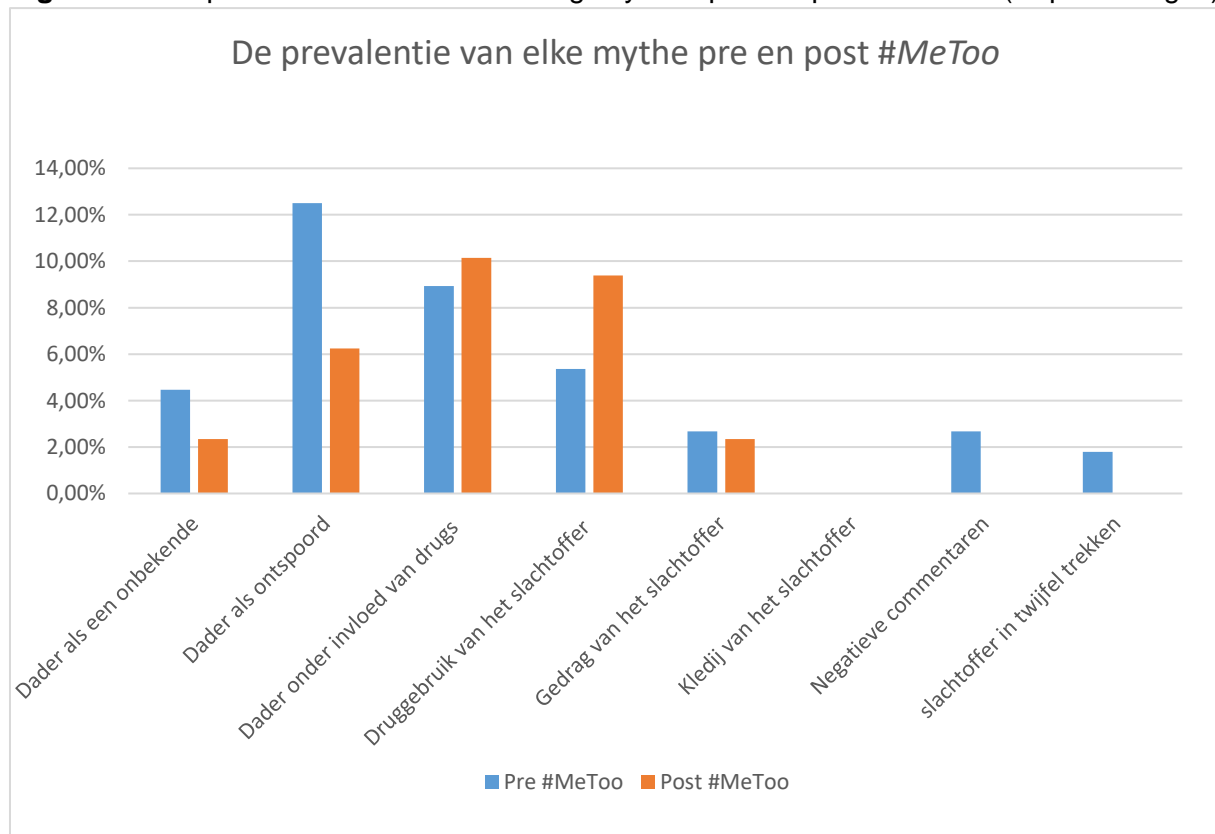
Figuur 5 toont aan over welke mythes deze percentages verdeeld zijn. Hoofdzakelijk de dadergerichte mythes blijken vaak gebruikt te worden met als meest frequent gecodeerde

mythes “de dader als ontspoord” en “druggebruik van de dader”. Ook binnen de mythes rond slachtofferschap blijkt “druggebruik van het slachtoffer” het meest prominent aanwezig te zijn.

Onderstaande figuur (6) schetst nogmaals een beeld van de verdeling over de verschillende mythes. Ook wordt duidelijk waar de verschillen tussen pre en post #MeToo zich schuilhouden. Er kunnen zowel dalingen als stijgingen gerapporteerd worden inzake de vergelijking van het aantal verkrachtingsmythes tussen 2015 en 2019. Dit komt niet overeen met de gestelde hypothese inzake een verwachte daling van het aantal verkrachtingsmythes.

Algemeen gezien kan wel gesteld worden dat deze hypothese klopt, maar wanneer een dichtere kijk op de cijfergegevens geworpen wordt, is het duidelijk dat dit niet voor alle verkrachtingsmythes het geval is. Verder is de daling in het aantal verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving relatief laag.

Figuur 6: De prevalentie van verkrachtingsmythes pre en post #MeToo (in percentages)

3.3 Woordwolk 2015 en 2019

Met behulp van Nvivo wordt vervolgens uit beide perioden een woordwolk gecreëerd met de 50 meest frequent voorkomende woorden, exclusief stopwoorden. In overeenstemming met het besluit onder vorige titel blijkt ook hier weinig verandering opgetreden te zijn in gebruikte verwoordingen wanneer de vergelijking tussen 2015 en 2019 gemaakt wordt.

Alsook wordt duidelijk dat krantenberichtgeving het vaak heeft over de context binnen de rechtbank en de gevolgen die dit met zich meebrengt. De focus lijkt te liggen op de dader en hoe die het gerechtelijk proces doorloopt en wat daarvan de afloop is. Dit wordt duidelijk aan

de hand van enkele frequent gebruikte woorden zoals advocaat, onderzoek, zaak, rechter, rechtbank, cel en parket.

Figuur 7: Woordwolk met selectie artikelen uit 2015

Figuur 8: Woordwolk met selectie artikelen uit 2019

3.4 Verkrachtingsmythes in populaire - en kwaliteitskranten

In dit onderzoek ligt de focus hoofdzakelijk op verkrachtingsmythes pre en post #MeToo. De bedoeling is echter ook het vergelijken van kwaliteitskranten met populaire kranten. Binnen dit onderdeel zullen beide soort kranten vergeleken worden met elkaar, waarbij nagegaan wordt of er binnen één van beide soorten kranten al dan niet meer verkrachtingsmythes gecodeerd worden.

In figuur 9 wordt snel duidelijk dat er in populaire kranten dubbel zoveel verkrachtingsmythes terug te vinden zijn dan in kwaliteitskranten. Dit loopt in lijn met de vooropgestelde hypothese.

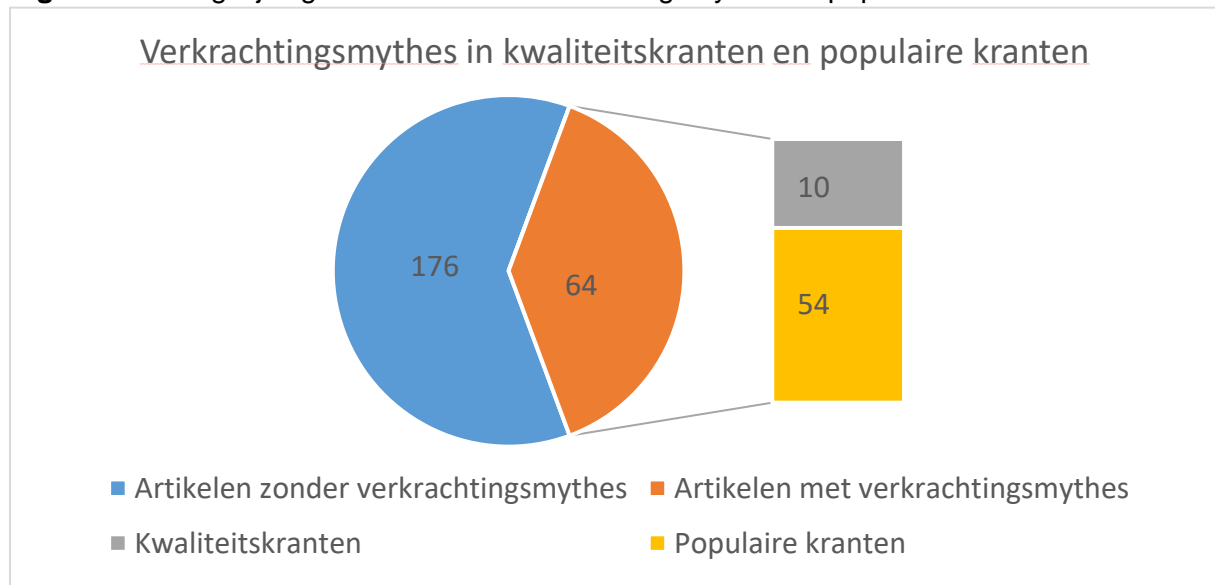
Zoals reeds behandeld onder vorige titel zijn er in 26.67% van de artikelen verkrachtingsmythes terug te vinden. Dit is echter ongelijk verdeeld over kwaliteitskranten en populaire kranten. Er doet zich een verschil van 15% voor tussen beide soorten kranten. In absolute aantallen werden in kwaliteitskranten slechts 10 artikelen gevonden in welke verkrachtingsmythes aanwezig waren, terwijl dit er bij populaire kranten maar liefst 54 waren.

Figuur 9: Aantal verkrachtingsmythes in krantenartikelen (vergelijking kwaliteits- en populaire kranten)

Krantenartikelen	Kwaliteitskrant (N = 64)		Populaire krant (N = 176)		Totaal (N = 240)	
Totaal aantal verkrachtingsmythes (2015+2019)	10	15.63%	54	30.68%	64	26.67%

Figuur 10 biedt een visuele weergave van bovenstaande figuur (9) en maakt nogmaals duidelijk dat een groot aandeel van de verkrachtingsmythes terug te vinden is binnen populaire kranten. Hoewel de lezer van kwaliteitskranten niet gespaard zal blijven van verkrachtingsmythes, ligt dat aantal aanzienlijk lager bij kwaliteitskranten dan het aantal verkrachtingsmythes waarmee lezers van populaire kranten te maken krijgen.

Figuur 10: Vergelijking tussen aantal verkrachtingsmythes in populaire en kwaliteitskranten

3.5 Gebruik van eufemismen

Een opvallende vaststelling die tijdens het onderzoek gemaakt wordt, is het verkeerdelijk gebruik van het woord 'seks', een fenomeen dat in verschillende artikelen waargenomen wordt en aanleiding heeft gegeven tot een verdere analyse. Deze vaststelling werd in totaal 12 keer gecodeerd. Voorbeelden van dergelijke coderingen zijn: "ze moest hem orale seks verschaffen" en "hij ze verdoofde voor hij seks met ze had".

In onderstaande figuur (11) is te zien hoe het verschil tussen kwaliteitskranten en populaire kranten eruitziet in dit opzicht. Er is geen verschil tussen het soort krant in termen van foutief gebruik van het woord 'seks'.

Figuur 11: Verkeerd gebruik van het woord 'seks' (vergelijking tussen soort krant).

Krantenartikelen	Kwaliteitskrant (N = 64)		Populaire krant (N = 176)		Totaal (N = 240)	
Verkeerd gebruik van het woord 'seks'	4	6.25%	8	4.55%	12	5%

In figuur 12 wordt het verschil tussen de pre en post #MeToo periode nagegaan inzake verkeerdelijk gebruik van het woord 'seks'. Ook in dit geval is er geen sprake van een verschil, in beide gevallen zijn namelijk 6 artikelen terug te vinden.

Figuur 12: Verkeerd gebruik van het woord 'seks' (vergelijking tussen 2015 en 2019).

Krantenartikelen	2015 pre #MeToo (N = 112)		2019 post #MeToo (N = 128)		Totaal (N = 240)	
Verkeerd gebruik van het woord 'seks'	6	5.36%	6	4.69%	12	5%

In totaal wordt het woord seks in 5% van het totale aantal geanalyseerde artikelen foutief gebruikt, wat concreet neerkomt op een foutief gebruik van 'seks' in 12 artikelen, terwijl er eigenlijk 'verkrachting' had moeten staan.

3.6 Etnische achtergrond van dader en slachtoffer

Tijdens het coderen wordt duidelijk dat de nationaliteit of afkomst van hoofdzakelijk de dader regelmatig aangehaald wordt. Deze vaststelling wordt ook gecodeerd tijdens het onderzoek en toegevoegd via open coderen. Hetzelfde wordt gedaan bij slachtoffers om een vergelijking tussen beide mogelijk te maken. In figuur 13 wordt duidelijk dat dit beduidend meer gedaan wordt bij daders dan bij slachtoffers. Concreet wordt in sommige artikelen zelfs meerdere keren verwezen naar de dader via zijn nationaliteit zoals bijvoorbeeld "De Armeen".

Een tweede opvallende vaststelling is dat dit fenomeen zich hoofdzakelijk voordoet in populaire kranten. In kwaliteitskranten is dit fenomeen beduidend minder terug te vinden zoals zichtbaar in figuur 13. Ook tussen de pre en post #MeToo periode zijn verschillen op te merken. Het aantal keer dat de afkomst van de dader vernoemd wordt na #MeToo is meer dan gehalveerd.

Figuur 13: Verwijzingen naar de nationaliteit/ afkomst van daders en slachtoffers (vergelijking tussen 2015 en 2019, vergelijking tussen kwaliteits- en populaire kranten).

Verwijzing naar nationaliteit/ afkomst van dader en slachtoffer	Pre #MeToo 2015 (N=112)		Post #MeToo 2019 (N=128)		Totaal (N=240)
	Kwaliteitskrant (N=30)	Populaire krant (N=82)	Kwaliteitskrant (N=34)	Populaire krant (N=94)	
Dader	2 6.67%	22 26.83%	3 8.82%	10 10.64%	37 15.42%
Slachtoffer	0 0.00%	6 7.32%	3 8.82%	2 2.13%	11 4.58%

3.7 Recidive

In 23 artikelen worden verwijzingen naar vroegere veroordelingen van de dader gecodeerd, wat neerkomt op bijna 10% van alle artikelen. Algemeen gezien is er weinig verschil tussen kwaliteitskranten en populaire kranten, buiten een sterke stijging in 2019 bij kwaliteitskranten, toeval kan hier niet uitgesloten worden aangezien deze vaststelling bij populaire kranten niet gemaakt kan worden. Ook tussen de pre en post #MeToo periode zijn er geen verschillen.

Figuur 14: Verwijzing naar recidive van de dader (vergelijking tussen 2015 en 2019, vergelijking tussen kwaliteitskranten en populaire kranten).

Verwijzing naar vroegere veroordelingen van de dader	Pre #MeToo 2015 (N=112)		Post #MeToo 2019 (N=128)		Totaal (N=240)
	Kwaliteitskrant (N=30)	Populaire krant (N=82)	Kwaliteitskrant (N=34)	Populaire krant (N=94)	
	1 3.33%	7 8.54%	7 20.59%	8 8.51%	23 9.58%

3.8 Besluit

H1. Het aantal verkrachtingsmythes ligt in 2019 lager dan in 2015 door de invloed van de #MeToo beweging (deelvragen 1, 2 en 3).

De eerste hypothese, het zwaartepunt van het onderzoek, blijkt te kloppen, zij het met een kleine nuancering. Het aantal krantenartikelen dat verkrachtingsmythes bevatten is gedaald met 5%. Wanneer de resultaten echter van dichtbij bekeken worden, blijkt dat deze algemeen dalende trend niet doorgetrokken kan worden naar elke individuele verkrachtingsmythe. Binnen sommige mythes is zelfs sprake van een stijging. Dat is het geval bij de twee verkrachtingsmythes gerelateerd aan druggebruik, namelijk "dader onder invloed van drugs" en "druggebruik van het slachtoffer". Hierdoor vindt er in cluster twee, het slachtoffer in diskrediet brengen, tegen de verwachtingen in, een stijging plaats van het aantal verkrachtingsmythes. Het lijkt erop dat #MeToo toch niet de veranderingen teweeg heeft gebracht die in eerste instantie verwacht werden.

H2. Populaire kranten bevatten meer verkrachtingsmythes dan kwaliteitskranten (deelvraag 4).

Deze hypothese wordt bevestigd binnen het onderzoek. Er worden namelijk dubbel zoveel verkrachtingsmythes teruggevonden in populaire kranten. Alsook worden andere verschillen vastgesteld tussen beide soorten kranten. Populaire kranten verwijzen bijvoorbeeld vaker naar de nationaliteit van de dader, terwijl dit in kwaliteitskranten beduidend minder vastgesteld kon worden.

H3. Toename in aantal artikelen na *#MeToo* door een verhoogd bewustzijn omtrent seksueel geweld.

Het onderzoek wijst uit dat in zowel kwaliteitskranten als populaire kranten het aantal artikelen omtrent verkrachting gestegen is. Deze vaststelling wijst mogelijks op een verhoogd bewustzijn dat door *#MeToo* gecreëerd is omtrent het onderwerp. Wanneer trendlijnen opgesteld worden voor de komende jaren lijkt het er ook op dat deze trend zich verder zal zetten.

Bijkomende vaststellingen

Een opvallende vaststelling die gemaakt wordt tijdens het open coderen is het gebruik van eufemismen. In 5% van het totale aantal artikelen wordt het woord 'seks' immers foutief gebruikt, het gaat niet om seks, maar om verkrachting. De *#MeToo* periode heeft hier niet kunnen zorgen voor verandering, zowel in kwaliteitskranten als in populaire kranten komt de vaststelling van het verkeerde woordgebruik evenveel voor in zowel de pre als post *#MeToo* periode.

Verder blijkt uit de vergelijking van de woordwolken uit 2015 en 2019 dat het woordgebruik omtrent verkrachting nog maar weinig veranderd is. Ook wordt duidelijk dat dergelijke artikelen vooral gekaderd worden vanuit hun gerechtelijke achtergrond, waarbij de focus vooral ligt op de bestraffing van de dader en het onderzoek.

III. Discussie

De discussie vormt het orgelpunt van deze masterproef. Hierbij wordt eerst en vooral de discussie aangegaan met wetenschappelijke literatuur. De verkregen resultaten uit het vorige deel zullen kritisch getoetst worden aan gelijkaardig wetenschappelijke onderzoek waarbij de resultaten met elkaar zullen vergeleken worden. Er zal per vaststelling aangegeven worden of deze al dan niet strookt met de literatuur, waarna hier steun of tegenbewijs voor geleverd zal worden. Bij onverwachte resultaten wordt op zoek gegaan naar nieuwe literatuur die deze bevestigt dan wel tegenspreekt. Daarna volgt een bespreking omtrent de oorzakelijkheid van deze resultaten en welke rol *#MeToo* daar werkelijk in speelt. Dit wordt gevolgd door een kritische reflectie omtrent de gebruikte methode. Tot slot worden enkele aanbevelingen voor de praktijk geformuleerd.

1. Toetsing aan de literatuur

1.1 Aantal krantenartikelen

In 2019 zijn beduidend meer artikelen omtrent ‘verkrachting’ gepubliceerd dan in 2015, dit in zowel kwaliteitskranten als populaire kranten. Deze vaststelling moet echter genuanceerd worden, het aantal artikelen daalt immers opnieuw sinds 2020. Een simpele, maar plausibele verklaring kan het toeval uitsluiten: de COVID-19 pandemie heeft een enorme impact gehad op de berichtgeving van de afgelopen twee jaar. Uit ieders ervaring, maar ook uit onderzoek is gebleken dat de coronacrisis een dominant topic was in de pers. Binnen Vlaamse redacties waren in 2020 niet minder dan 70% van de journalisten betrokken bij de rapportage omtrent COVID-19-berichtgeving. Bijgevolg was er toen uiteraard minder capaciteit beschikbaar om het te hebben over andere onderwerpen, wat mogelijks de daling in het aantal artikelen omtrent het onderwerp “verkrachting” kan verklaren. Verder geven journalisten ook aan dat zij noodgedwongen een ander werkpatroon gehanteerd hebben, er is sprake van minder interviews en een toename aan focus op online bronnen. Alsook werd journalisten de toegang tot bepaalde locaties ontzegd als veiligheidsmaatregel voor COVID-19. Dit had een impact op de berichtgeving vanuit de rechtbank, het was namelijk niet meer mogelijk voor journalisten om de zitting bij te wonen en van daaruit te rapporteren. Een aanzienlijk deel van de geanalyseerde artikelen in 2015 en 2019 worden geschreven omtrent zaken binnen de rechtbank zoals duidelijk blijkt uit de woordwolken van zowel 2015 als 2019 (figuur 7 & 8). Deze verschillende factoren vormen een verklaring voor de daling van het aantal artikelen omtrent verkrachting sinds 2020. Pas in de komende jaren zal echt duidelijk worden wat voor een impact de *#MeToo* beweging echt gehad heeft op het aantal gepubliceerde artikelen (Van Leuven et al., 2020).

Hoewel de talrijke berichtgeving omtrent de pandemie nu stilaan lijkt te dalen, is om bovenstaande redenen nog niet duidelijk of de stijging geobserveerd tussen 2015 en 2019 zich zal verderzetten. Uit de trendlijnen in figuur 4 lijkt het echter plausibel dat de stijging zich verder zal zetten, mits uiteraard de capaciteit omtrent de verschillende onderwerpen zich weer normaliseert.

Bovenstaande vaststelling stemt overeen met de literatuur. In recent onderzoek wordt een algemene stijging gerapporteerd omtrent de rapportage van seksueel geweld na *#MeToo* (Blumell & Huemmer, 2021; Elnan, 2019; Noetzel et al., 2022). Uit onderzoek van De Benedictis et al. (2019) blijkt het bewustzijn die de *#MeToo* beweging gecreëerd heeft hiervan aan de basis te liggen.

Door de talrijke mediaberichtgeving omtrent *#MeToo* is hoofdzakelijk de bewustwording omtrent vrouwelijk slachtofferschap verhoogt (Shechory Bitton & Jaegher, 2019). Ook uit het onderzoek van Depraetere et al. (2020) wordt dit bevestigd. In laatstgenoemde onderzoek wordt *#MeToo* vergeleken met een vorm van interventie waarbij sprake is van een verhoogde blootstelling aan vrouwelijk slachtofferschap, wat ervoor zorgt dat de effecten van verkrachtingsmythes zich niet uiten. Uit volgende titel zal blijken dat dit hier niet het geval is, maar *#MeToo* lijkt er in elk geval wel voor gezorgd te hebben dat de berichtgeving over vrouwelijk slachtofferschap gestegen is.

1.2 Verkrachtingsmythes

Net zoals het onderzoek van Elnan (2019) wordt een daling in het aantal verkrachtingsmythes post *#MeToo* geobserveerd. Deze daling wordt echter als niet significant beschouwd binnen voornoemd onderzoek. De resultaten liggen hier in dezelfde lijn, er is namelijk in dit onderzoek ook een daling zichtbaar, al vindt deze daling niet in elke cluster plaats wanneer men de cijfers per cluster van dichterbij bekijkt. De tweede cluster omtrent slachtofferschap is namelijk gestegen post *#MeToo*. Dit wordt ook weerspiegeld in het woordgebruik uit de verschillende kranten, wanneer de woordwolken uit 2015 en 2019 (figuur 7 en 8) vergeleken worden, blijkt dat er weinig veranderd is.

Een opvallende vaststelling is dat verkrachtingsmythes met betrekking tot de dader gedaald zijn terwijl deze met betrekking tot het slachtoffer zijn gestegen, een bevinding die lijnrecht ingaat tegen het Amerikaans onderzoek van Noetzel et al. (2022). De operationalisering binnen desbetreffende onderzoek ging over de plaatsing van 'schuld' bij dader dan wel bij slachtoffer. Hieruit blijkt dat de dadergeoriënteerde schuld na *#MeToo* is gestegen en de slachtoffergeoriënteerde schuld na *#MeToo* is gedaald. De operationalisering van het onderzoek is niet gelijk aan de operationalisering in dit onderzoek, doch vertelt deze een ander verhaal dan de resultaten die terug te vinden zijn in Belgische krantenberichtgeving.

Desalniettemin is er ook onderzoek die deze resultaten wel bevestigt, waarin gesteld wordt dat ook post *#MeToo* een blijvend gebruik van verkrachtingsmythes te rapporteren valt omtrent vrouwelijke slachtoffers (Graw Leary, 2020). Ook uit minder recent onderzoek blijkt dat de meest frequent voorkomende verkrachtingsmythe de verantwoordelijkheid voor het slachtofferschap bij het slachtoffer legt. Deze mythe blijkt ook hier nog steeds sterk aanwezig te zijn, ondanks de *#MeToo* beweging (Franiuk et al., 2008).

Algemeen gezien liggen de cijfers uit cluster 1 omtrent de dader het hoogst, deze verkrachtingsmythes bevinden zich namelijk in 17% van alle artikelen, wat ook bevestigd gezien wordt in het onderzoek van Noetzel et al. (2022), hierbij komen *frames* omtrent de dadergeoriënteerde schuld het meest frequent voor.

De verkrachtingsmythe uit cluster 2 omtrent slachtoffers, "de kledij van het slachtoffer", wordt in geen enkel artikel gecodeerd, noch pre, noch post *#MeToo*. Mythes omtrent druggebruik bij zowel dader als slachtoffer scoren wel hoog en zijn in respectievelijk bijna 10% en 7% van het totale aantal artikelen terug te vinden. Uit de literatuur blijkt ook dat alcoholgebruik frequent gecodeerd wordt in dergelijke artikelen, in het onderzoek van Sacks et al. (2018) werd in 15% van de geanalyseerde artikelen alcoholgebruik vermeld. Ook uit de resultaten in dit onderzoek blijkt alcoholgebruik frequent voor te komen onder de codes 'dader onder invloed van drugs' en 'druggebruik van het slachtoffer'.

Concluderend kan gesteld worden dat de literatuur erg verdeeld blijkt te zijn omtrent dit onderwerp. Dit hoeft niet als een verrassing te komen, gezien de resultaten ook uiterst genuanceerd zijn en er zich geen sterke daling noch stijging voordoet.

Dat in termen van kwaliteit nog maar weinig verandering plaatsvond, kan meerdere oorzaken hebben. Een mogelijke oorzaak daarvan is enerzijds het gebrek aan onderzoek en anderzijds een gebrek aan omzetting van onderzoek naar concrete praktijkoplossingen. Een voorbeeld

hiervan is de journalistieke beroepsethiek. In de Code van de Raad voor de Journalistiek is immers de journalistieke beroepsethiek vervat. Hierin wordt echter niets gespecificeerd omtrent de rapportage van seksueel geweld, wel zijn eerder algemene richtlijnen terug te vinden. Deze hypothese wordt ook bevestigd na een ophefmakende uitspraak van de Raad in de zaak Van Mieghem waarbij de Raad geen inbreuk erkende terwijl P-magazine destijds zelf al toegegeven had dat er sprake was van seksisme. De Raad gaf ook aan dat dit niet in strijd is met hun ethiek (Voorhoof, 2018).

1.3 Gebruik van eufemismen

Het woord 'seks' wordt meermaals in een zin teruggevonden die doelt op het feit dat er dwang aanwezig was. Al snel wordt hier duidelijk dat het om verkrachting gaat en niet om seks. Seks is immers een consensuele handeling in tegenstelling tot verkrachting. Woorden als "moeten" en "verdoven" leiden al snel tot de conclusie dat er in deze gevallen geen sprake kan zijn van toestemming van het slachtoffer. Dit brengt ernstige gevolgen met zich mee, het minimaliseert namelijk de ernst van de feiten door het gebruik van eufemismen (Aroustamian, 2020).

In 5% van de geanalyseerde krantenberichtgeving wordt het woord 'seks' foutief gebruikt, het gaat hier immers om verkrachting. Er is geen verschil tussen de pre en post *#MeToo* periode, noch tussen kwaliteits- en populaire kranten. Ook in het onderzoek van Aroustamian (2020) werden eufemismen teruggevonden in krantenberichtgeving. In dat onderzoek werden 195 artikelen geanalyseerd waarbij 'orale seks' 44 keer werd gecodeerd in de analyse terwijl het ging om verkrachting.

1.4 Verschillen tussen populaire kranten en kwaliteitskranten

Populaire kranten bevatten meer artikelen omtrent 'verkrachting' dan kwaliteitskranten. Het verschil blijkt groot te zijn: in 30% van de artikelen uit populaire kranten komen verkrachtingsmythes voor terwijl dit in kwaliteitskranten slechts in 15% van de artikelen het geval is.

In verschillende literatuur worden reeds de verschillen tussen populaire en kwaliteitskranten blootgelegd. Kwaliteitskranten correleren bijvoorbeeld positief met een positieve houding tegenover vluchtelingen (De Coninck et al., 2018). Hieraan kan ook een andere bevinding uit dit onderzoek gelinkt worden. De etnische achtergrond van daders wordt namelijk vaker gecodeerd in populaire kranten, hier wordt in volgende titel op teruggekomen.

Verder zijn er ook meer artikelen te vinden die betrekking hebben op verkrachting in populaire kranten. De zoekterm levert in Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad beduidend meer resultaten op dan in De Morgen en De Standaard, wat blijkt uit figuur 1. Dit is mogelijks te wijten aan de verschillende stijl van populaire en kwaliteitskranten. Mogelijks gaat het hier om een verschil in terminologie waarbij kwaliteitskranten een ander woordgebruik hanteren. Populaire kranten zijn immers, in tegenstelling tot kwaliteitskranten, meer op zoek naar sensatie en laten de invloed van hun lezers en wat deze aantrekkelijk vinden meespelen in wat en hoe zij schrijven. Hierdoor is het mogelijk dat populaire kranten meer ingaan op

individuele verhalen en kwaliteitskranten eerder focussen op de bredere maatschappelijke achtergrond daarvan (Bastos, 2016).

1.5 Etnische achtergrond van dader en slachtoffer

Overeenkomstig met gelijkaardig onderzoek wordt ook hier de afkomst of nationaliteit van daders buitenproportioneel vermeld ten opzichte van die van het slachtoffer (DiBennardo, 2018). Binnen deze analyse wordt in 15% van de artikelen verwezen naar de afkomst of nationaliteit van de dader, terwijl dit voor slachtoffers in nog geen 5% van de artikelen het geval is.

Verder blijkt ook dat er binnen de media sprake is van een overrapportage omtrent zwarte daders in vergelijking met blanke daders. Ook de bevindingen omtrent vermelding van de etnische achtergrond van slachtoffers liggen in dezelfde lijn. De interesse van het publiek piekt wanneer het gaat om blanke slachtoffers. Dit wordt ondersteund door het marktaandeel argument en blijkt ook overeen te komen met de cijfers uit onderzoek van Bjornstrom et al. (2010) waarin victimisatie van minderheidsgroepen wordt geminimaliseerd terwijl zich een over-representatie van minderheidsgroepen voordoet in dadergroepen. Dit kan een verklaring vormen voor het lage aantal vermeldingen van de nationaliteit van het slachtoffer.

2. *Newsmaking Criminology*

Aangezien dit onderzoek wordt bekeken door de bril van de *Newsmaking Criminology* is het van belang om hiernaar terug te koppelen en dit in relatie te brengen tot de resultaten. De *Newsmaking Criminology* bestaat sinds 1988, het concept werd bedacht door Barak (1988). Het concept wil bewustzijn creëren omtrent het fenomeen van discrepantie tussen de manier waarop criminaliteit wordt voorgesteld in de massamedia en de werkelijke aard en omvang van criminaliteit. Criminaliteit wordt hier gezien als een sociaal construct waarbij machtsprocessen het halen van een objectieve representatie van de realiteit (Barak, 1988; Barak, 1994).

Uit dit onderzoek blijkt ook dat de werkelijkheid niet steeds objectief wordt voorgesteld in krantenberichtgeving. Er bevinden zich namelijk velerlei soorten verkrachtingsmythes in de krantenberichtgeving die in het kader van dit onderzoek geanalyseerd zijn. Het ultieme bewijs hiervan is het feit dat er zich grote verschillen voordoen tussen kwaliteits- en populaire kranten. Dit toont aan dat verkrachting op verschillende manieren wordt voorgesteld in beide soorten kranten en toont ook aan dat de manier waarop criminaliteit voorgesteld wordt niet altijd dezelfde is en dus niet steeds objectief is, maar gestuurd wordt door machtsprocessen (Barak, 1988; Barak, 1994).

Ook *#MeToo* kan hierop toegepast worden, de beweging maakt intussen immers deel uit van de bredere maatschappelijke orde waardoor de vooringenomenheid van de media gewijzigd is (Barak, 2013). Door de bewustwording van deze nieuwe dimensie van onrechtvaardigheid heeft *#MeToo* gezorgd voor culturele verandering binnen de maatschappij, daardoor worden vrouwelijke slachtoffers van verkrachting op een andere manier geframed (Fairclough &

Wodak, 2013). Ook de assumpties van journalisten zijn hierdoor veranderd en *#MeToo* heeft een invloed achtergelaten op het gerandomiseerd proces van wat de media wel en niet haalt (Jewkes, 2015). Dit uit zich binnen de Belgische krantenberichtgeving in een toename van het aantal artikelen omtrent verkrachting en in een lichte daling van het aantal verkrachtingsmythes in Belgische kranten.

3. Ligt *#MeToo* wel degelijk aan de basis van deze verschillen? (deelvraag 5)

Zoals elk onderzoek kent dit onderzoek ook een aantal nuances. Hierboven werden reeds een groot aantal vaststellingen aangehaald. Het is echter belangrijk om de vraag te durven stellen of *#MeToo* ook aan de basis ligt van deze verschillen. Uit onderstaande literatuur blijkt het plausibel dat *#MeToo* aan de basis van de verschillen ligt, echter is het niet aannemelijk dat *#MeToo* de enige oorzaak is voor deze verschillen.

Oorzakelijkheid is een complex gegeven, de aard van het onderzoek maakt dit nog ingewikkelder. Het gaat hier namelijk niet om een experiment in een gecontroleerde setting maar om een gebeurtenis die niet losstaat van zijn omgeving. Er zijn ook verschillende andere ongeïdentificeerde oorzaken aanwezig die in meer of mindere mate bijgedragen hebben aan deze resultaten (Pauwels, 2015).

Er zijn argumenten die het aannemelijk maken dat *#MeToo* de draaiende motor is achter deze veranderingen. Uit onderzoek blijken de massamedia immers een invloed te hebben op attitudes. Concreet betekent dit dat wanneer informatie wordt overgebracht door de massamedia dit een effect heeft op attitudes, wat er op zijn beurt voor zorgt dat mytheaanvaarding daalt. Toegepast op de *#MeToo* beweging zou dit willen zeggen dat de talrijke en wijdverspreide berichtgeving rond *#MeToo* gepresenteerd door de massamedia, zoals Twitter en het nieuws, ervoor gezorgd heeft dat de attitudes van journalisten gewijzigd zijn. Dit kan een verklaring bieden voor de toename van het aantal krantenartikelen aangezien er een bewustzijn gecreëerd werd door middel van massamedia. Ook kan dit een verklaring vormen voor de lichte daling in het aantal verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving (Brecklin & Forde, 2001).

Experten geven ook aan dat de kracht van *#MeToo* zich uit in wat de beweging duidelijk heeft gemaakt over seksueel grensoverschrijdend gedag. Dergelijke sociale bewegingen hebben zich doorheen de geschiedenis reeds voorgedaan met verschillende andere thematieken. Sommige van deze sociale bewegingen zijn ertoe in staat geweest sociale verandering te doen ontstaan. *#MeToo* lijkt ook één van deze krachtige bewegingen te zijn, gezien de impact deze reeds met zich heeft meegebracht. Dit vorm ook een argument voor de causaliteit van *#MeToo* ten aanzien van deze resultaten, waardoor het plausibel wordt dat *#MeToo* eveneens aan de basis ligt van de gepercipieerde veranderingen in krantenberichtgeving (Graw Leary, 2020).

4. Kritische reflectie omtrent de methode

Tijdens het proces van dataverzameling is duidelijk geworden dat het onderscheid tussen een verkrachtingsmythe en een objectieve beschrijving van de feiten niet altijd makkelijk te maken is. Het pad tussen een situatie beschrijven en bepaalde insinuaties maken is soms erg moeilijk te bewandelen. Dat valt ook op bij de analyse van de krantenberichtgeving. Wanneer er bijvoorbeeld nog geen oordeel geveld is over een bepaalde zaak, wordt vaak verwezen naar de “vermeende feiten” of de “vermeende verkrachting” simpelweg omdat de feiten nog niet bewezen zijn binnen de rechtbank.

Verwant hieraan is het feit dat binnen dit onderzoek verkrachtingsmythes gebruikt worden om een verschil tussen pre en post *#MeToo* aan te tonen. Vaak zijn er ook subtielere bewoordingen aanwezig in kranten die geen verkrachtingsmythes zijn maar wel een indicatie geven van het standpunt van de auteur. Dergelijke zaken zijn niet meegenomen in deze analyse maar zijn het vernoemen wel waard met oog op toekomstig onderzoek. Het aantal verkrachtingsmythes pre en post *#MeToo* zijn niet de enige indicator van een impact van de beweging.

Verder is coderen ook geen kwantitatief onderzoek. Het gebeurt door de onderzoeker en is geen objectief gegeven. Als onderzoeker is het belangrijk om zich bewust te zijn van bepaalde vormen van *bias* veroorzaakt door het eigen referentiekader, niet elke onderzoeker zou hier exact dezelfde cijfergegevens bekomen hebben. Dit kan zowel als sterkte en als zwakte beschouwd worden, een individueel vrouwelijk perspectief kan ook inzichten bieden die niet door zomaar elke onderzoeker gemaakt zouden worden. Verder wordt hier ook aan tegemoet gekomen via duidelijke afbakeningen en duiding van elke code. Ook de uiteenzetting van de methodologie wordt stap voor stap voorzien om op die manier de transparantie en repliceerbaarheid van het onderzoek te garanderen (van Zwieten & Willems, 2004).

5. Aanbevelingen voor de praktijk

Journalisten bevinden zich hier in een unieke positie. Zij kunnen namelijk bepalen hoe cases omtrent seksueel geweld geportretteerd worden in krantenberichtgeving. Het is dus hoe dan ook van belang om journalisten hier attent op te maken en hen richtlijnen mee te geven in hoe zij hiermee kunnen omgaan. Uit onderzoek blijkt echter dat journalisten dergelijke richtlijnen niet steeds nauw opvolgen. Om hieraan tegemoet te komen kunnen editors een belangrijke rol spelen en dit effect mediëren, wat er op zijn beurt voor kan zorgen dat de lezer geëduceerd wordt omtrent de topic (Royal, 2019).

Journalisten kunnen hier zelf ook aan tegemoetkomen door zich bewust te zijn van dergelijke fenomenen. Objectiviteit is iets waar journalisten naar kunnen streven door bewust om te gaan met deze kennis en aandachtig te zijn naar taalgebruik toe. Dit kan bijvoorbeeld vastgelegd worden in de journalistieke beroepsethiek, hier is immers nog niets gespecificeerd omtrent de rapportage van seksueel geweld, dit terwijl net dat soort berichtgeving een specifieke aanpak vereist. Ook diversiteit kan hiertoe bijdragen, uit onderzoek van Fadnis (2018) blijkt namelijk dat vrouwelijke journalisten in India proberen bijdragen aan verandering in berichtgeving omtrent seksueel geweld (Boudana, 2011).

Wanneer bewust omgegaan wordt met taalgebruik in de context van seksueel geweld kan ook effectief het verschil gemaakt worden. Uit onderzoek blijkt namelijk dat de aanvaarding van verkrachtingsmythes daalt door de loutere blootstelling aan informatie omtrent verkrachting. Wanneer journalisten dus op een objectieve manier rapporteren heeft dit de kracht om ervoor te zorgen dat de aanvaarding van verkrachtingsmythes daalt (Anderson & Whiston, 2005; Brecklin & Forde, 2001).

Verder blijken preventieprogramma's effectief in het verlagen van de aanvaarding van verkrachtingsmythes. Na dergelijke interventie wordt vastgesteld dat verandering in attitude mogelijk is met als voorwaarde regelmatige herhaling. Bij toepassing van preventieprogramma's kan dit zowel naar journalisten toe als naar de lezer. Dit kan gebeuren onder de vorm van een opleiding voor journalisten of bijvoorbeeld campagnes op scholen en op de werkvloer (Anderson & Whiston, 2005; Brecklin & Forde, 2001).

IV. Algemeen besluit

Tot slot volgt het besluit van dit onderzoek. Dit wordt opgedeeld in drie delen, een conclusie, de limieten van dit onderzoek en enkele aanbevelingen. Vooreerst zal de conclusie bestaan uit een samenvatting van dit onderzoek en zal het een overzicht bieden in wat hierboven behandeld werd. Daarna volgen enkele limieten aan dit onderzoek. Tot slot volgen enkele aanbevelingen voor toekomstig onderzoek op basis van de beschreven limieten.

1. Conclusie

Binnen deze studie is op zoek gegaan naar de impact van *#MeToo* op de beeldvorming van seksueel grensoverschrijdend gedrag in Vlaamse krantenberichtgeving. *#MeToo* heeft namelijk een invloed gehad op verschillende aspecten van het maatschappelijk leven waardoor het ook van belang is om na te gaan of deze invloed zich ook in de media heeft laten blijken. Bovendien is in België nog geen dergelijk onderzoek gevoerd en is dergelijk onderzoek ook in andere landen schaars, in Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk werd reeds wel onderzoek gevoerd naar dergelijke fenomenen.

Dit onderzoek is geoperationaliseerd aan de hand van twee perioden, waarbij op zoek gegaan werd naar verkrachtingsmythes uit krantenberichtgeving in 2015 en 2019. In totaal werden 240 artikelen geanalyseerd uit kwaliteitskranten en populaire kranten. Deze artikelen werden geselecteerd aan de hand van zoekwoorden en inclusiecriteria.

Uit de analyse blijkt wel degelijk dat *#MeToo* een impact heeft gehad, de beweging heeft een soort bewustzijn gecreëerd in de samenleving, meer bepaald bij journalisten. Dit bewustzijn heeft geleid tot een stijging in het aantal artikelen omtrent verkrachting. Dit verhoogd bewustzijn heeft echter niet geleid tot een sterke daling in het aantal verkrachtingsmythes die zich in krantenberichtgeving schuilhouden.

De resultaten tonen aan dat een mentaliteitsverandering bij journalisten op zich laat wachten. Algemeen gezien blijkt bijna 27% van de krantenberichtgeving verkrachtingsmythes te bevatten. Post *#MeToo* is het aantal krantenartikelen die verkrachtingsmythes bevatten gedaald met 5%. Wanneer de resultaten echter per cluster bekeken worden, blijkt dat mythes die betrekking hebben op het slachtoffer, tegen alle verwachtingen in, gestegen zijn. Dit in tegenstelling tot mythes rond de dader, deze zijn gedaald.

Verder zijn vaak voorkomende mythes deze rond druggebruik van zowel dader als slachtoffer. Alsook wordt in 5% van de gevallen het woord 'seks' foutief gebruikt en gaat het wel degelijk om verkrachting. Dit fenomeen minimaliseert de ernst van de feiten aangezien seks toestemming impliceert, iets wat bij verkrachting nooit het geval is. Er blijken zich dus wel degelijk verschillen voor te doen tussen de pre en post *#MeToo* periode.

In populaire kranten worden dubbel zoveel verkrachtingsmythes teruggevonden als in kwaliteitskranten. Dit is mogelijks te wijten aan het feit dat populaire kranten eerder uit zijn op sensatie en hierbij nagaan wat de lezer aantrekkelijk vindt, terwijl kwaliteitskranten hier minder waarde aan hechten. Verder verwijzen populaire kranten ook meer naar de etnische afkomst van de dader.

De vraag of *#MeToo* aan de basis ligt van deze resultaten is een vraag naar oorzakelijkheid. Zoals in de meeste gevallen ligt een combinatie van verschillende oorzaken hier aan de basis. Maar door het feit dat *#MeToo* reeds verschillende vormen van verandering met zich mee heeft gebracht is het plausibel dat de beweging ook hier de motor van verandering is. Ook de talrijke en wijdverspreide berichtgeving rond *#MeToo* leidt ertoe te geloven dat er geen ontkomen was aan de beweging. Ook aangezien de media er werkelijk toe in staat is om attitudes te veranderen, hoeft er zich weinig vraag bij gesteld te worden of *#MeToo* ten dele aan de basis van dergelijke veranderingen ligt.

Het is belangrijk deze gegevens in kaart te brengen. De aanwezigheid van verkrachtingsmythes heeft immers verschillende negatieve gevolgen. Voorbeelden hiervan zijn slachtoffers die minder snel aangifte doen bij de politie en daders die via neutralisatietechnieken hun daden goedpraten. Maar verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving kunnen ook bepaalde percepties meegeven aan lezers en hierdoor verkrachtingsmythes in leven houden met alle gevolgen van dien.

Om hieraan tegemoet te komen bestaan verschillende manieren zoals preventieprogramma's en bewustmaking omtrent het fenomeen. Dit zijn haalbare manieren om met dit fenomeen om te gaan en de negatieve gevolgen van verkrachtingsmythes te beperken. Het gaat hier immers om meer dan krantenberichtgeving alleen, er zijn echte mensenlevens in betrokken, echte slachtoffers met elk hun eigen verhaal.

2. Limieten

Zoals in elk ander wetenschappelijk onderzoek moesten ook hier een aantal keuzes gemaakt worden. Deze keuzes scheppen een mogelijkheid om het topic op een dieper niveau te kunnen onderzoeken. Door deze keuzes worden vanzelfsprekend een aantal zaken uitgesloten, dit vormen de limieten van het onderzoek.

Het was een bewuste keuze om enkel rond vrouwelijke slachtoffers te werken. Dit wil uiteraard niet zeggen dat mannelijke slachtoffers niet van belang zijn. Meer nog, de *#MeToo* beweging was sterker gericht op vrouwen waardoor mannelijke slachtoffers ook daar sterk onderbelicht werden. Onderzoek naar mannelijke slachtoffers is dan ook opportuun maar helaas zijn artikelen omtrent mannelijk slachtofferschap moeilijk terug te vinden in krantenberichtgeving. Ook andere minderheden zijn sterk ondergerepresenteerd in dergelijk onderzoek (Ison, 2019; Tamba, 2018).

Inzake operationalisatie van dit onderzoek is geopteerd voor verkrachtingsmythes. Dit vormt niet de enige werkwijze om verschillen tussen pre en post *#MeToo* bloot te leggen maar was een bewuste keuze naar aanleiding van een vergelijkend onderzoek in de eerste literatuurstudie (Lenaert, 2020).

In dit onderzoek bleek het onmogelijk het geslacht van de journalist mee te nemen in de analyse. Dit door het gebrek aan vermeldingen van auteurs onderaan het artikel. In slechts 30% van de artikelen werd de auteur vermeld en kon een geslacht afgeleid worden. Dit is echter onvoldoende om conclusies uit te trekken. Indien deze mogelijkheid zich in toekomstig onderzoek wel zou voordoen vormt dit interessant materiaal ter analyse (Elnan, 2019).

3. Aanbevelingen

Uit de limieten uit vorige titel vloeien een aantal aanbevelingen voort met het oog op verder onderzoek. Eerst en vooral is er nood aan onderzoek naar mannelijke slachtoffers. Ook andere minderheden moeten betrokken worden zoals de LGBTQIA+ gemeenschap (Ison, 2019) en mensen met een andere huidskleur (Tambe, 2018). Deze minderheden blijken allemaal sterk onder de radar te liggen in dergelijk onderzoek, alsook in het discours van *#MeToo* zelf. Dit doet ook vermoeden dat op dit vlak het bewustzijn nog lager ligt en er nog meer ruimte is voor verbetering.

Verder kan een toekomstig onderzoek meer onderzoekseenheden includeren om op die manier een sterkere representatie van de pre en post *#MeToo* verkrijgen. Hierbinnen kan ook een langere tijdsperiode gecreëerd worden pre en post *#MeToo* om op die manier een breder beeld van beide perioden te schetsen

Alsook zijn verkrachtingsmythes niet de enige manier om dergelijke onderzoeksvraag te operationaliseren. Dit betreft een keuze in het kader van dit onderzoek. Er bestaan ook andere vormen van operationalisering. Krantenberichtgeving bevat meer dan verkrachtingsmythes alleen, er is ook sprake van subtielere bewoordingen. Deze kunnen naar buiten gebracht worden door via een andere methode te werken.

Algemeen blijkt dat er nog veel ruimte is voor onderzoek. Uit de eigen studie blijkt ook dat literatuur omtrent dit specifieke topic schaars is. Ook blijkt uit bovenstaande limieten en aanbevelingen dat er nog veel onbekend terrein is inzake dit topic en dat er zich nog vele mogelijkheden voordoen tot verder onderzoek.

Bibliografie

- Allan, S., Branston, G., & Carter, C. (1998). *News, gender and power*. Routledge.
- Althoff, M. (2018). Mediaberichten, framing en hypes: over de relatie van media en criminaliteit en de analyse hiervan. *PROCES*, 97(6), 341-352. <https://doi.org/10.5553/016500762018097006003>
- Anderson, L. A., & Whiston, S. C. (2005). Sexual assault education programs: A meta analytic examination of their effectiveness. *Psychology of Women quarterly*, 29(4), 374-388. <https://doi.org/10.1111/14716402200500237>
- Aroustamian, C. (2020). Time's up: Recognising sexual violence as a public policy issue: A qualitative content analysis of sexual violence cases and the media. *Aggression and Violent Behavior*, 50, 101341. <https://doi.org/10.1016/2019101341>
- Barak, G. (1988). Newsmaking Criminology: reflections on the media, intellectuals, and crime. *Justice Quarterly*, 5 (4), 565-587. <https://doi.org/10.1080/07418828800089891>
- Barak, G. (1994) *Media, Process and the Social Construction of Crime: Studies in Newsmaking Criminology*. Garland publishing.
- Barak, G. (2007). Doing newsmaking criminology from within the academy. *Theoretical Criminology*, 11(2), 191-207. <https://doi.org/10.1177/1362480607075847>
- Barak, G. (2013). *Media, process, and the social construction of crime: Studies in newsmaking criminology*. Routledge.
- Barnett, B. (2008). Framing rape: An examination of public relations strategies in the Duke University lacrosse case. *Communications, Culture and Critique*, 1(2), 179–202. <https://doi.org/10.1111/17539137200800018>
- Bastos, M. T. (2016, 24 juni). *Digital journalism and tabloid journalism*. SSRN. Geraadpleegd op 23 april 2022, van https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2798428
- Benedict, H. (1992) *Virgin or Vamp: How the Press Covers Sex Crimes*. Oxford University Press.

- Bendixen, M., Helle, S., Langbach, T., & Rasmussen, K. (2014). Voldtektsmyter og kjønnsjåvinisme blant norske lekdommere og fagdommere. *Tidsskrift for norsk psykologforening*, 51, 7-13. <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artvit/bendixen2014.pdf>
- Bjornstrom, E. E., Kaufman, R. L., Peterson, R. D., & Slater, M. D. (2010). Race and ethnic representatios of lawbreakers and victims in crime news: A national study of television coverage. *Social problems*, 57(2), 269-293. <https://doi.org/10.1525/sp.2010.57.2.269>
- Blumell, L. E., & Huemmer, J. (2021). Reassessing balance: News coverage of Donald Trump's Access Hollywood scandal before and during #metoo. *Journalism*, 22(4), 937-955. <https://doi.org/10.1177%2F1464884918821522>
- Bohner, G., Reinhard, M. A., Rutz, S., Sturm, S., Kerschbaum, B., & Effler, D. (1998). Rape myths as neutralizing cognitions: evidence for a causal impact of anti-victim attitudes on men's self-reported likelihood of raping. *European Journal of Social Psychology*, 28(2), 257-268. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199803/04\)28:2<257::AID-EJSP871>3.0.CO;2-1](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199803/04)28:2<257::AID-EJSP871>3.0.CO;2-1)
- Boudana, S. (2011) A definition of journalistic objectivity as a performance. *Media, Culture & Society*, 33(3), 385–398. <https://doi.org/10.1177/0163443710394899>
- Brecklin, L. R., & Forde, D. R. (2001). A meta-analysis of rape education programs. *Violence and Victims*, 16(3), 303. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.16.3.303>
- Brownmiller, S. (1993). *Against our will: Men, women, and rape*. Ballantine Books.
- Burt, M. R. (1980). Cultural myths and supports for rape. *Journal of personality and social psychology*, 38(2), 217. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.38.2.217>
- De Benedictis, S., Orgad, S., & Rottenberg, C. (2019). # MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage. *European Journal of Cultural Studies*, 22(5-6), 718-738. <https://doi.org/10.1177%2F1367549419856831>
- De Coninck, D., Matthijs, K., Debrael, M., Joris, W., De Cock, R., & d'Haenens, L. (2018). The relationship between media use and public opinion on immigrants and refugees. *Communications*, 43(3), 403-425. <https://doi.org/10.1515/commun-2018-0016>
- Decorte, T. (2010). *Kwalitatieve data-analyse in het criminologisch onderzoek*. Acco.

- Decorte, T., & Zaitch, D. (2016). *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Acco.
- Depraetere, J., Decrock, C., & Vandeviver, C. (2020). Een factorieel survey experiment naar de aanvaarding van verkrachtingsmythes binnen de politie in België. *Panopticon*, 41(4), 373-391. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8662073>
- Depraetere, J., Vandeviver, C., Vander Beken, T., & Keygnaert, I. (2018). Big boys don't cry : a critical interpretive synthesis of male sexual victimization. *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(5), 991–1010. <https://doi.org/10.1177/1524838018816979>
- DiBennardo, R. A. (2018). Ideal victims and monstrous offenders: How the news media represent sexual predators. *Socius*, 4. <https://doi.org/10.1177%2F2378023118802512>
- Edwards, K. M., Turchick, J.A., Dardis, C.M., Reynolds, N., Gidycz, C. (2011). Rape Myths: History, Individual and Institutional-Level Presence, and Implications for Change. *Sex Roles*, 65(11), 761-773. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-9943-2>
- Elnan, T. S. (2019). *After #MeToo: how the rape campaign changed the way Norwegian journalists write about rape*. Geraadpleegd op 13 november 2020 van <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/our-research/after-metoo-how-campaign-changed-way-norwegian-journalists-write-about-rape>
- Fadnis, D. (2018). Uncovering rape culture: Patriarchal values guide Indian media's rape-related reporting. *Journalism Studies*, 19(12), 1750-1766. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2017.1301781>
- Fairclough, N., & Wodak, R. (2013). *Critical discourse analysis*. Sage.
- Fountain, A. (2008). It's all in the words: Determining the relationship between newspaper portrayal of rape victims and reader responses. *Undergraduate Review*, 4(1), 33-38. https://vc.bridgew.edu/undergrad_rev/vol4/iss1/10
- Franiuk, R., Seefeldt, J. L., & Vandello, J. A. (2008). Prevalence of rape myths in headlines and their effects on attitudes toward rape. *Sex Roles*, 58(11-12), 790-801. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9372-4>
- Franklin, B. (2002). *Social policy, the media and misrepresentation*. Routledge.

- Gale, W. A., & Church, K. (1993). A program for aligning sentences in bilingual corpora. *Computational linguistics*, 19(1), 75-102. A Program for Aligning Sentences in Bilingual Corpora (columbia.edu)
- Gill, R. (2007). *Gender and the Media*. Polity.
- Gilmore, L. (2017, 18 december). *He Said/She Said: Truth-Telling and # MeToo*. FORUM: University of Edinburgh Postgraduate Journal of Culture & the Arts. Geraadpleegd op 16 februari 2021, van <http://journals.ed.ac.uk/forum/article/view/2559>
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.
- Graw Leary, M. (2020). Is the #metoo movement for real? implications for jurors' biases in sexual assault cases. *Louisiana Law Review*, 81(1), 81-118. <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/louilr81&i=84>
- Grubb, A., & Turner, E. (2012). Attribution of blame in rape cases: A review of the impact of rape myth acceptance, gender role conformity and substance use on victim blaming. *Aggression and violent behavior*, 17(5), 443-452. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2008.06.006>
- Hogan, J. (2022). Anatomy of a rape: Sexual violence and secondary victimization scripts in U.S. film and television, 1959–2019. *Crime, Media, Culture*, 18(2), 203–222. <https://doi.org/10.1177/17416590211000388>
- Ison, J. (2019). ‘It’s Not Just Men and Women’: LGBTQIA People and #MeToo. In: Fileborn, B., Loney-Howes, R. (eds) *#MeToo and the Politics of Social Change*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15213-0_10
- Jewkes, Y. (2015). *Media and crime*. Thousand Oaks.
- Johnson, B. E., Kuck, D. L., & Schander, P. R. (1997). Rape myth acceptance and sociodemographic characteristics: A multidimensional analysis. *Sex Roles*, 36(11), 693-707. <https://doi.org/10.1023/A:1025671021697>
- Kahn, A. S., Jackson, J., Kully, C., Badger, K., & Halvorsen, J. (2003). Calling it rape: Differences in experiences of women who do or do not label their sexual assault as rape. *Psychology of women quarterly*, 27(3), 233-242. <https://doi.org/10.1111%2F1471-6402.00103>
- Kasuya, E. (2019). On the use of r and r squared in correlation and regression. *Ecological Research*, 34(1), 235-236. <https://doi.org/10.1111/1440-1703.1011>

- Kwaliteitskranten bereiken meer lezers.* (2009, 15 september). De Standaard. Geraadpleegd op 17 oktober 2021, van https://www.standaard.be/cnt/dmf20090915_057
- Lenaert, E. (2020). De impact van #MeToo op beeldvorming van seksueel geweld in krantenberichtgeving. [Ongepubliceerde bachelorproef]. Universiteit Gent.
- Lynch, M. J. (2010). *Critical Criminology: Oxford Bibliographies Online Research Guide*. Oxford University Press.
- Manikonda, L., Beigi, G., Liu, H., & Kambhampati, S. (2018, 21 maart). *Twitter for sparking a movement, reddit for sharing the moment:# metoo through the lens of social media*. Cornell University. Geraadpleegd op 23 maart 2021, van arXiv:1803.08022
- Milano, A. [@Alyssa_Milano]. (2017, 15 oktober). *If You've Been Sexually Harassed or Assaulted Write 'Me Too' as a Reply to This Tweet*. [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 16 december 2020, van https://twitter.com/Alyssa_Milano/status/919659438700670976?s=20&t=8-pig2IOUq5EBJrIGYZNoQ
- Mulder, E., & Bosma, A. (2018). Als je echt verkracht bent, doe je morgen aangifte: Reacties op een non-stereotypische #MeToo-casus. *Proces: Tijdschrift voor strafrechtspleging*, 97(4), 237-251. <https://doi.org/10.5553/PROCES/016500762018097004002>
- Nauska, K. (2018). *The Impact of the# MeToo Phenomenon on Working Conditions for Women in Finland: Can Social Media Pressure Bring Change in Gender Politics?* [Bachelor Thesis, Metropolia University of Applied Sciences]. www.theseus.fi. Geraadpleegd op 23 maart 2021, van <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/148566/Nauska%20Kaisa.pdf>
- Noetzel, S., Mussalem Gentile, M. F., Lowery, G., Zemanova, S., Lecheler, S., & Peter, C. (2022). Social campaigns to social change? Sexual violence framing in US news before and after #metoo. *Journalism*. <https://doi.org/10.1177/14648849211056386>
- O'Hara, S. (2012). Monsters, playboys, virgins and whores: Rape myths in the news media's coverage of sexual violence. *Language and literature*, 21(3), 247-259. <https://doi.org/10.1177/0963947012444217>
- P.D.E. (2019, 18 september). *Vlaamse kranten worden weer meer gelezen*. Vlaamse Vereniging van Journalisten. Geraadpleegd op 17 oktober 2021, van <https://journalist.be/2019/09/vlaamse-kranten-woorden-weer-meer-gelezen>

- Pauwels, L. (2015). *Kwantitatieve criminologie : basishandboek kwantitatieve methoden van criminologisch onderzoek*. Academia Press.
- Payne, D. L., Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1999). Rape Myth Acceptance: Exploration of Its Structure and Its Measurement Using the Illinois Rape Myth Acceptance Scale. *Journal of Research in Personality*, 33(1), 27-68. doi:<https://doi.org/10.1006/jrpe.1998.2238>
- Peterson, Z. D., & Muehlenhard, C. L. (2004). Was it rape? The function of women's rape myth acceptance and definitions of sex in labeling their own experiences. *Sex Roles*, 51(3-4), 129-144. <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000037758.95376.00>
- Rotenberg, C., & Cotter, A. (2018). Police-reported sexual assaults in Canada before and after# MeToo, 2016 and 2017. *Juristat: Canadian Centre for Justice Statistics*, 1, 3-27. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/police-reported-sexual-assaults-canada-before/docview/2136853816/se-2?accountid=11077>
- Royal, K. (2019). Journalist Guidelines and Media Reporting in the Wake of #MeToo. In: Fileborn, B., Loney-Howes, R. (eds.), *#MeToo and the Politics of Social Change*. (pp. 217-234). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15213-0_14
- Sacks, M., Ackerman, A. R., & Shlosberg, A. (2018). Rape Myths in the Media: A Content Analysis of Local Newspaper Reporting in the United States. *Deviant Behavior*, 39(9), 1237-1246. <https://doi.org/10.1080/01639625.2017.1410608>
- Shechory Bitton, M., & Jaeger, L. (2019). "It can't be rape": Female vs. male rape myths among Israeli police officers. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 35(4), 494-503. <https://doi.org/10.1007/s11896-019-09327-4>
- Sims, C. M., Noel, N. E., & Maisto, S. A. (2007). Rape blame as a function of alcohol presence and resistance type. *Addictive behaviors*, 32(12), 2766-2775. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2007.04.013>
- Smits, L. (2020). De Nederlandse APA-regels: Gebaseerd op de zevende editie (2019) van de officiële APA Publication Manual. Scribbr. <https://www.scribbr.nl/handleiding-apa-regels/>
- Suarez, E., & Gadalla, T. M. (2010). Stop blaming the victim: A meta-analysis on rape myths. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(11), 2010-2035. <https://doi.org/10.1177%2F0886260509354503>

- Sykes, G. M., & Matza, D. (1957). Techniques of neutralization: A theory of delinquency. *American sociological review*, 22(6), 664-670. <https://doi.org/10.2307/2089195>
- Tambe A (2018) Reckoning with the silences of #MeToo. *Feminist Studies*, 44(1), 197-203. <https://doi.org/10.15767/feministstudies.44.1.0197>
- Temkin, J. (2010). " And always keep a-hold of nurse, for fear of finding something worse": Challenging rape myths in the courtroom. *New Criminal Law Review*, 13(4), 710-734. <https://doi.org/10.1525/nclr.2010.13.4.710>
- Tippett, E. C. (2018). The legal implications of the metoo movement. *Minnesota Law Review*, 103(1), 229-302. <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/mnlr103&i=240>
- Van Leuven, S., Vanhaelewyn, B., Schelpe, F., en Raeymaeckers, K. (2020). Corona als kantelpunt in de Vlaamse journalistieke sector: Bevindingen van een survey-onderzoek onder Vlaamse journalisten van 8-19 april 2020. Gent: Universiteit Gent.
- van Zwieten, M., & Willems, D. (2004). Waardering van kwalitatief onderzoek. *Huisarts en wetenschap*, 47(13), 38-43. <https://doi.org/10.1007/BF03083653>
- Viki, G. T., Fullerton, I., Raggett, H., Tait, F., & Wiltshire, S. (2012). The role of dehumanization in attitudes toward the social exclusion and rehabilitation of sex offenders. *Journal of Applied Social Psychology*, 42(10), 2349-2367. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2012.00944.x>
- Voorhoof, D. (2018). Raad voor de Journalistiek (al te) mild bij# MeToo-klacht Van Mieghem. *De Juristenrant*, (377), 4-5. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8588276>

Perstekst

#MeToo in Belgische kranten: Mentaliteitsverandering laat op zich wachten.

De afgelopen jaren zijn het aantal krantenartikelen omtrent verkrachting sterk gestegen. De inhoud daarvan blijft echter grotendeels ongewijzigd. Dat blijkt uit een onderzoek naar Vlaamse krantenberichtgeving aan de hand van verkrachtingsmythes. Dit onderzoek werd gevoerd door de Faculteit Recht en Criminologie van de Universiteit Gent.

#MeToo

#MeToo is intussen iedereen welbekend. Hoewel het eigenlijke concept al in 2006 door Tarana Burke werd bedacht, ging het pas in 2017 viraal door de tweet van Alyssa Milano. *#MeToo* kreeg een enorme belangstelling van over de hele wereld en kreeg de aandacht van de media waardoor het op die manier tal van veranderingen met zich meebracht.

Het onderzoek

Concreet werden vier kranten onder de loep genomen, twee kwaliteitskranten (De Morgen en De Standaard) en twee populaire kranten (Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad). Dit zijn de meest gelezen kranten van België waardoor het mogelijk is een beeld van de situatie te schetsen. Beide soorten kranten werden voor en na *#MeToo* geanalyseerd. Deze meting werd gedaan aan de hand van verkrachtingsmythes, dat zijn foutieve veronderstellingen omtrent verkrachting. Deze minimaliseren bijvoorbeeld de schuld van de dader en leggen deze bij het slachtoffer.

Impact van verkrachtingsmythes

Verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving zijn hoogst problematisch. Deze mythes brengen een aantal ernstige gevolgen met zich mee, zoals slachtoffers die minder snel aangifte doen en daders die sneller overgaan tot seksueel geweld door het neutraliseren van hun daden. Het is daardoor van belang om geen verkrachtingsmythes in krantenberichtgeving af te beelden door hun invloed op een groot deel van de bevolking.

Kwantiteit

Het aantal artikelen omtrent verkrachting en aanverwanten stijgt onder invloed van *#MeToo*. Dit wijst erop dat de *#MeToo* beweging het bewustzijn omtrent dit onderwerp verhoogt heeft. De COVID-19 pandemie stak hier echter vanaf 2020 een stokje voor, de aandacht van de media kende een verschuiving en ging focussen op de pandemie. Wanneer echter naar de cijfers van voor de pandemie gekeken wordt, wijzen deze op een stijgende trend. Het lijkt dus waarschijnlijk dat wanneer de berichtgeving omtrent COVID-19 weer gaat liggen deze trend zich ook zal verderzetten.

Kwaliteit

Op vlak van kwaliteit is er weinig veranderd. Er bevinden zich in 2019 nog steeds in 25% van de krantenartikelen verkrachtingsmythes, in 2015 was dit het geval in 30% van de artikelen.

Van een trendbreuk is dus absoluut geen sprake, sterker nog want verkrachtingsmythes die betrekking hebben op het slachtoffer zijn zelfs gestegen.

Kwaliteitskranten en populaire kranten

Binnen het onderzoek werden vier kranten onderzocht. Het gaat hier om twee kwaliteitskranten: De Morgen en De Standaard en twee populaire kranten: Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad. Er blijken zich grote verschillen tussen beide soort kranten voor te doen. Lezers van populaire kranten blijken dubbel zoveel artikelen met verkrachtingsmythes voorgeschoteld te krijgen. Weinig verbazingwekkend aangezien populaire kranten steeds op zoek gaan naar sensatie.

Wat nu?

Het is nu duidelijk dat het bewustzijn omtrent verkrachting gestegen is. Dit resulteerde in een stijging van het aantal artikelen omtrent het onderwerp. Het is echter de kwaliteit van de artikelen die achterop hinkelt. Algemeen gezien daalt het aantal verkrachtingsmythes, maar doet zich geen totale mentaliteitsverschuiving voor.

Dit alles is niet onoverkomelijk, er bestaan verschillende vormen van preventieprogramma's om hieraan tegemoet te komen maar ook in het beleid is nog ruimte voor verbetering. Verder kan ook aan meer bewustwording gewerkt worden, vooral naar journalisten toe. Zij dragen immers een grote verantwoordelijkheid en hebben binnen dit kader de macht om verandering teweeg te brengen.

Bijlagen

Bijlage 1: Selectie artikelen GoPress

2015		2019	
Kwaliteitskranten 371 --> 30	Populaire kranten 960 --> 82	Kwaliteitskranten 569 --> 34	Populaire kranten 1147 --> 97
6	4	6	8
7	7	19	14
18	8	23	19
64	12	39	22
69	15	66	27
84	18	72	29
120	26	89	31
121	40	95	36
123	41	105	37
135	42	142	38
137	43	173	40
158	46	174	41
167	55	189	48
177	61	214	55
192	67	290	58
209	78	291	78
213	85	297	113
230	87	299	115
239	100	305	121
266	105	314	122
269	129	337	128
281	134	338	130
282	142	343	139
284	166	345	170
320	168	373	173
340	196	377	177
350	200	407	180
351	205	424	187
357	241	425	188
368	282	434	211
	283	467	229
	293	482	255
	325	542	272

	334	569	279
	335		280
	336		283
	345		313
	347		325
	353		346
	360		357
	381		359
	422		370
	426		374
	441		408
	449		420
	455		422
	461		447
	464		496
	466		515
	473		528
	479		532
	495		561
	500		662
	503		665
	515		666
	516		735
	518		827
	522		836
	543		848
	581		851
	587		862
	593		870
	610		920
	645		922
	655		923
	691		935
	694		937
	709		938
	738		941
	741		954
	751		968
	761		972

	799		976
	802		980
	806		982
	835		986
	844		987
	872		989
	899		994
	901		1002
	921		1007
	959		1023
			1034
			1036
			1037
			1054
			1060
			1062
			1064
			1079
			1103
			1106
			1117
			1143

Bijlage 2: Codeboek Nvivo

Name	Description	Files	References
Daders als ontspoorde onbekenden		41	61
Dader als een onbekende	Vb. “een wildvreemde”	8	8
Dader als ontspoord	Vb. “een seksueel roofdier en gewetenloze misbruiker”	22	27
Dader onder invloed van drugs	Vb. “stevig gedronken en cocaïne gesnoven”	23	26
Het slachtoffer in diskrediet brengen		20	27
Druggebruik van het slachtoffer	Vb. “de vrouw had teveel gedronken”	18	21
Gedrag van het slachtoffer	Vb. “Uit een reconstructie blijkt dat de vrouw haar latere aanraders zelf benaderde”	6	6
Kledij van het slachtoffer	/	0	0
Valse beschuldigingen		5	6
Negatieve commentaren	Vb. “hysterisch”	3	4
Slachtoffer in twijfel trekken	Vb. “zwakke punt in haar verhaal was dat ze slechts drie jaar na de feiten een klacht indiende”	2	2
Verkeerdelijk gebruik van het woord 'seks'		12	15
Vernoeming van vroegere veroordelingen		23	26
Verwijzing naar #MeToo		3	5
Verwijzing naar nationaliteit of afkomst dader		37	60
Verwijzing naar nationaliteit of afkomst slachtoffer		11	11

Bijlage 3: Data management plan (DMP)

De impact van #MeToo op beeldvorming van seksueel grensoverschrijdend gedrag in krantenberichtgeving

A Data Management Plan created using DMPonline.be

Creator: Emma Lenaert

Affiliation: Ghent University (UGent)

Template: Faculty of Law & Criminology DMP +

ID: 153541

Start date: 06-02-2022

End date: 15-05-2022

Project abstract:

Het doel van dit onderzoek is nagaan of de #MeToo periode een impact gehad heeft op de beeldvorming van vrouwelijke slachtoffers in krantenberichtgeving. Om dit te operationaliseren wordt gewerkt met verkrachtingsmythes. Binnen het onderzoek worden artikelen uit kwaliteits- en populaire kranten verzameld aan de hand van inclusiecriteria en uit de jaren 2015 (pre #MeToo) en 2019 (post #MeToo). Deze artikelen worden geanalyseerd waarbij verkrachtingsmythes gecodeerd worden. Op die manier is het mogelijk na de analyse te bekijken of er door #MeToo verschillen opgetreden zijn in het aantal en soort mythes terug te vinden in betreffende artikelen.

Last modified: 09-05-2022

De impact van #MeToo op beeldvorming van seksueel grensoverschrijdend gedrag in krantenberichtgeving

Law & Criminology DMP +

Administrative Data

Date of first version

20/02/2022

Date of last update

10/05/2022

1. Data Collection

1.1 What data will you collect or create?

In het kader van dit onderzoek worden krantenartikelen verzameld uit 2015 en 2019 via inclusiecriteria. Deze artikelen worden geëxtraheerd uit de database Gopress (academic) en opgeslaan in pdf formaat. De keuze voor pdf werd gemaakt omdat dit soort documenten makkelijk en overzichtelijk te importeren is in Nvivo.

Daarna worden de artikelen geïmporteerd in Nvivo en zullen deze ook opgeslaan worden in een Nvivo bestand.

1.2 How will the data be collected or created?

De data wordt verzameld via de database Gopress academic. Binnen de database wordt gewerkt met zoekwoorden, waarna deze handmatig geselecteerd worden via inclusiecriteria. Eerst en vooral werd gewerkt met volgende zoekwoorden:

- Verkracht
- Verkrachting
- Verkrachtte
- Verkrachter

Deze werden in Gopress ingevoerd en gezocht voor de jaren 2015 en 2019 en voor kwaliteitskranten (De Morgen en De Standaard) en populaire kranten (Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws). Daarna werden de inclusiecriteria toegepast op deze artikelen, deze zien er als volgt uit:

- Vernoeming van een meerderjarig vrouwelijk slachtoffer
- Vernoeming van een meerderjarige mannelijke dader
- Extrafamiliaal
- Non-fictief artikel omtrent een waargebeurde case
- Geen loutere vermelding van een van de zoekwoorden (zoekwoord is het onderwerp van het artikel)
- Niet binnen het kader van oorlog of oorlogsmisdaden

De data worden in pdf opgeslaan onder een naam die het jaartal, titel en soort krant includeert. De kwaliteit van de documenten wordt in Nvivo nagegaan. Het betreft artikelen uit de jaren 2015 en 2019 en controle op vlak van vernieuwde versie is hier dus niet aan de orde. Het Nvivo bestand wordt opgesteld via athena. Coderingen van de verkrachtingsmythes werden aangemaakt in een Nvivo bestand en ook onder een Nvivo bestand opgeslaan op de H-schijf van Athena.

2. Data Documentation and Metadata

2.1 How will you document the data?

Dataverzameling gebeurt via de database Gopress. De pdf bestanden daaruit geëxtraheerd nemen in totaal 9.42 MB in beslag.

Data-analyse gebeurt via Nvivo. Het Nvivo bestand, opgeslaan onder .nvp neemt 69,3 MB in beslag.

Beide soorten bestanden worden bewaard op de H-schijf van athena.

3. Ethics, Legal Issues and Confidentiality

3.1 How will you manage ethics? Choose one of the options from the dropdown menu and briefly motivate your choice in the 'Comment' box below.

- Approval by the Ethical Committee of the Faculty is neither required nor desirable

Aangezien hier niet gewerkt wordt met personen, noch persoonlijke informatie of materiaal die geanonimiseerd dient te worden is dit niet van toepassing.

Krantenberichtgeving is openbaar en toegankelijk voor iedereen. Verder wordt ook in de masterproef duidelijk uiteen gezet hoe codes toegekend werden aan de verschillende artikelen en kan dit gerepliceerd worden.

3.2 How will you manage any confidentiality issues?

Er werd binnen dit onderzoek geen vertrouwelijke informatie verzameld.

3.3 How will you manage intellectual property rights issues?

Programma's worden geraadpleegd via Athena, hiervoor verleent de Universiteit Gent een licentie aan studenten.

Verder is de geraadpleegde data publiek en kan deze ook vrij gebruikt worden. In bijlage 1 wordt ook duidelijk welke artikelen geraadpleegd werden wat het mogelijk maakt te achterhalen welke krantenartikelen geanalyseerd werden binnen het kader van dit onderzoek.

4. Data Storage and Backup during Research

4.1 How will you store and backup data during research?

De data wordt bewaard op de H-schijf van athena. De artikelen worden opgeslaan per map, gebaseerd op jaartal en soort krant. Deze worden opgeslaan onder .pdf bestand. Het Nvivo document wordt onder .nvp bestand opgeslaan.

Deze data worden ook bewaard op een persoonlijke cloud zodat het herstellen van de data steeds mogelijk is.

4.2 How will you ensure that stored data are secure?

Beveiliging is niet vereist, de data is publiek en kan door iedereen geraadpleegd worden.

5. Data Selection and Preservation after Research

5.1 Which data should be retained for preservation and/or sharing?

Betreffende data zal bewaard worden op een persoonlijke cloud. Zowel de .pdf and het nvp. bestand blijven bewaard na het onderzoek voor een termijn van vijf jaar.

5.2 What is the long-term preservation plan for the selected datasets?

Ook op lange termijn zal de data opgeslaan worden op een persoonlijke cloud. Deze kan indien nodig en op vraag aan de onderzoeker, Emma Lenaert, opnieuw beschikbaar gemaakt worden.

6. Data Sharing

6.1 Are any restrictions on data sharing required?

Het delen van data vormt binnen dit onderzoek geen probleem. De artikelen zijn beschikbaar voor iedereen die een account maakt op de database Gopress. Het gaat hier om krantenberichtgeving, dit is openbare informatie en is beschikbaar voor iedereen. In bijlage is ook terug te vinden welke artikelen gebruikt werden binnen het onderzoek. Het Nvivo bestand kan op vraag aan de onderzoeker gedeeld worden. Dit bestand blijft voor 5 jaar bewaard op een persoonlijke cloud.

6.2 How will you share data selected for sharing?

Op vraag kan de data gedeeld worden dit kan door contact op te nemen met de onderzoeker, Emma Lenaert.

7. Responsibilities and Resources

7.1 Who will be responsible for data management?

De onderzoeker, Emma Lenaert, is verantwoordelijk voor het aanvullen van dit DMP. Telkens wanneer zich aanpassingen voordoen zal het DMP aangevuld worden en gecorrigeerd indien nodig.

7.2 Will you need additional resources to implement your DMP?

Niet van toepassing.